

Q. B. V.

DISSERTATIO HISTORICO - POLITICA

De

**REGNIS EUROPÆ,
IMPERIO
ROM. GERMANICO,
CLIENTELÆ JURE
OBNOXIIS,**

Qvam

Cum consensu ampliss. Facult. Philosopb. Aboensis
PRÆSIDE

**ALGO THO A.
SCARIN,**

Hist. r. & Philos. Civ. Profess. ordin.

Ad diem X. Maji 1740.

Publice examinindam proponet

ANTONIUS MARTIN Fil.

GEVALIENSIS.

ABOÆ, excud. JOH. KIEMPE, Reg. Acad. Typogr.

¶ pagina 46 ad finem agit
Author de Regnis Borealibus.

S:æ R:æ M:tis
Summæ fidei VIRO,
Collegiiqve, cui à STATUS TABULINO
nomen est,
PRÆSIDI excellentissimo,
ILLUSTRISSIMO HEROI & COMITI,
D.N. CAROLO GUST.
BIELCKE,
de Salestad &c. &c.
MÆCENATI Maximo,

PRo ut inter ILLOS, qvibus tanquam fulcris
innititur gloria & decus civitatis nostræ,
Tu, illustrissime COMES, claro splendore resulges;
adeoque cuius limina cunctanter accedere oportet
neminem, qui patriæ honori adstruendi cogitatio-
nem quantulamcumq; suscepere: Inde fætum, licet
immaturum, ingenii huncce, quo conditionem pristi-
nam Europæ regnorum attigi, SVETHIAMQVE sub
umbra imperii Romani nunquam acquieuisse, ne
que Germanis titulo quoconque vectigalem fuisse,
evicium

evictum ire volui, ad pedes Tuos, celsissime COMES, pietate qua clientem decet, deponere audeo. Eundem si non cesset dignitatis Tuae, neque fortunarum, sed saltem humanitatis Tuae habita ratione, penitus non abolendum, sed sub auspicio illustriss Nominis Tui potius in publicam prodire iussioris, mihi ut $\mathcal{E}$ spei mea ad emergendum magis magisq, signum latissimum sublatum existimabo. Servet supremus rerum ARBITER, TE, Gevaliensis praefecturæ paullo ante PRÆSIDEM $\mathcal{E}$ DELICIUM desideratissimum, per longam annorum seriem, salvum, sospitem $\mathcal{E}$ incolumem, ut quo antiquitus, fastigio eodem, per TE etiam, gloria gentis nostræ persit. Mihi summi beneficij loco erit, si quod pie offero munusculum, aris Tuis penitus non ingratum fuerit.

Illustrissime dignitatis $\mathcal{E}$ Nominis TUI

devotissimus cliens
ANTON MARTIN.

¶ pagina 46 ad finem agit
Author de Regnis Borealis

Maxime reverendo & celeberrimo VIRO,
Mag. PETRO TIGERSTEDT,
Ad hanc Academiam pridem Theol. PROFESSORI ce-
leberr. jam vero in Thuna, Atmar & Södde PA-
STORI, itemque districtus vicini PRÆPOSITO gravissi-
mo, PATRONO Magno,

Amplissimo atque

Dn. ERICO
Curiæ Holmensis SENATORI æqvissimo,

QVI imperio ROMANO olim, itemque ROMANO GER-
nuam pensionem, in spem non turbandæ clientelæ, solvere,
quanta VESTRO sub umbone, VESTROq; provisu, non semel atq;
memoriam revoco. Neque enim a puero sublevatum sentio
SIRIA patientiâ cumulatum. Ne verò immemor merito-
factus vestri, clientum Romanorum sequutus exemplum,
in posterum pignorare pius & consultum duxi. Fateor ex-
veteris Latii, in levi omnino habendum. Verum ratione ba-
gerandæ Romano longissime abest; amoris in me, VESTRO,
ros spero, ut cum paria non possim, hanc gratiae referen-
tiam in illas expensi & accepti tabulas VESTRAS non molestè
variae honori, gentis & familiae VESTRÆ robori & incre-

Max. reverend. Nobiliss. & am-

Cultoris
ANTON

Nobilissimo & amplissimo VIRO,
Dno ROLANDO MARTIN,

Supremi Dicasterii regii, qvod ABOÆ floret, SECRE-
TARIO tolerissimo, PATRIO sangvinis arcto nomine,
sed beneficiorum, quam parens, arctiore nexu con-
juncto mihi, imo conjunctissimo,

Consultissimo VIRO,

M. STRÖM,

PATRIO & Patrono magno,

MANICO clientelari jure pridem devincti erant populi, at-
in more habuerunt. Quem dum cogito moremo, statim quot &
iterum, sed omnibus horis, mibi contigerint, gratissimus in
memet VESTRO adminiculo, sed & paternis beneficiis VE-
rum, neve indignus censear in posterum lenitate tanta af-
firmansculo, quamvis crassi fili, VESTRAM mibi clientelam
iguum esse planè redibofimentum, & in comparatione cum illius
bità praesentis aevi & angustiae meae, quae à nervo rei
quem publicè testatum ire volui, VOSMET nolominus datu-
dae umbram, aut si dici malueritis imaginariam solutio-
relaturi sitis. DELUM precor, ut reipublicae civili & lite-
mento sospites dintissime agatis. Est illa ritorum summa

pliss. NOMIN. VESTRORR.

humillimi
MARTIN.

Admodum rever. ac praeclar. VIRO,
Mag. ISAACO BIBERG,
Eccles. qvæ in Sundsvall, Silånger & Sætne Chri-
sto colliguntur, *PASTORI* longe meritissimo.
PROMOTORI certissimo,

Plur. reverendo & praeclariss. VIRO
Mag. ANDREÆ SØDERSTRØM,
S. S.; Theol. *LECTORI* prim. in regio Gytt, Hernö-
sandensi, *promotori & fautori* propensissimo.

Spectabili VIRO
Dn. JACOBO POLACK,
Officin. manuar. ad Åhlingsåhs *DIRECTORI* sollertis-
simo, nec non officinn. ferrearum ad Gåhislö Postes-
tori, *PROMOTORI* certissimo.

OB plurima favoris & benevolentiac documenta, *ROBIS*
cum voto calidissimo, pro *VESTRA VESTRORUM* *QVE* per-

D. D.
Adm. Rever. Plur. Rever. &

Obseruantis

ANTON

Admodum rever: ac praeclarissimo VIRO,
Mag. OLAVO KENZELIO,
PASTORI in Nördingeråd / Ulånger & Widbyggeråd
longe dignissimo, Promotori & Fautori exoptatissimo.

Plur. reverendo ac praeclarissimo VIRO,
Mag. PETRO SUNDBERG,
PASTORI in Niuran laudatissimo, Fautori ac Euergetae
semper colendo.

Spectatae ac probatae fidei VIRO,
Dn. JONÆ GENBERG,
Curiæ & urbis Sundsvallensis SENATORI atque Mer-
catori prudentissimo, Fautori multis nominibus
honorando.

promotores & Euergetae optimi, hoc exercitium academicum
enni felicitate & omnium rerum successu.

D.
Clariss. NOMINUM VESTRORUM,

simus cultor

MARTIN Fil.

Råd = och Handelsmannen i Sundewall/

Ehreborne och Högachtade

Herr SIVERT BISTEDT,

Min Högtårade käraste Fader.

TUnd jag församla skatter all/

MSom fördna riken margefall
Til Romar = Riket sände :

Dch gifwa Ehr min hulda Far

För ertedt godt i många da'r /

Sen jag til verlden lände :

Så wor' det ändoch intet nog /

Jag mehr upväga hade fog /

För kärlek all jag nutit

På mehr än många tusend sätt /

Då mig wärdar / födt och klädi /

Dch i Ehr kärlek slutit :

Men sij ! som dessa skatter ren

Förgäts i mörclret längesen

Dch i det tysta glömmas :

Så wet jag ej hwart hän jag will ?

Skall jag då aldeles tiga still /

Skall Faders hicerca glömmas ?

Nch nei / min hulda trogna Far

Jag gier Ehr hwad jag nänsin har /

Ett vördsamt taeksamt sine :

Hast ännret för mig swunnit bort

Har doch min Clio wiha bordt

At jag har det i minne.

Hår

Här tålgias/ fast förmågan klen/
The Riken hwaraf Keiharen
En åhrlig ränto niutit ;
För det at the i längan tid
Thes macht och höghet nära wid
I godon frid ha sutit.
Jag lägger sådant arbet ner
För Chr / jag kan ej gifwa mer
Fast jag det önskad glerua ;
Jag ödmjukt ber I tagen an
Hread jag Chr välmant offra kan/
Ett stahl med ringa kärna :
Ett pappers kram en flöchtig ting/
Som doch ej kommit werlden kring
Om godhet Chr ej warit /
Doch lär betala med sitt mått
Ej minsta deln af hread jaz fädt /
Doch utaf Chr erfariit
Doch hwad som fällds brister mig/
Jag leder hinulen inn'erlig/
Med rågat mått upfylla :
Den högsia allimachts Guden kan
Jag dag'lig dags skal ropa an/
Han täks med nåd Chr hylla !
Han skydde Chr i åhren mång /
Han gjör Chr lefaads dazar läng
Wårt hus til mycken frommia /
Han fägne Chr med alt/ som må
Här skattas fällt ech lät Chr få
Sidst i sin glädie komma.

Min Högtårade kareste Faders

Lydigste Son
ANTON MARTIN.

DISSERTATIONIS

De regnis imperio olim Romano-Germanico
clientelæ jure obnoxiis
Auctori præstantissimo,

Dn. ANTONIO MARTIN FIL.

R^Egnator volucrum pennis sustollere noli,
Altivolans reutes fulmina saeva Jovis:

Ales ut ipsa Dei dicaris carmine natum,
Hujus at imperio cedere promptus eris.

Ut credat quisquam conari desine, totum
Orbem terrenum iussa fecisse tua:

Competit hoc superum Rectori sceptr'a tenere
Per tractus cunctos, per loca quaeque soli.

Temperat hic mundum, summotis imperat oris,
Providus atque regit quidquid ubique vides;

Terrigenis saltem concessit feuda resecta,
His metas fixas ponit & Astripotens.

Sit texisse tuas umbras vegetantia quondam
Lilia, jamque sui floscula pulcra soli:

Sit superasse tuum robur rutilos Leopardos,
Subjectus fuerit pervigil atque Draco:

Svethicus en! Leo devictus conamine nullo,
En! restant plures indomitique manent.

Hoc tua cum multis declarat docta Thalia,
Laetatur quivis, Candide Amice, bonus.

Patria non censum debet, tibi debet honores,
Hosque parat gaudens lauriger ipse Chorus.

Macte tuis coepitis vestigia carpere honesti,
Et studiis easq; invigilare sagax:

Accrescat virtutis amor flagransque cupidus,
Conspicies tandem fata benigna, dectes.

Hoc amicitiae monumentum erexit

ERICUS RENSTRÖM.

Per extensio atque praestantissimo Domino,
ANTONIO MARTIN Fil.
S. P. D.

Qui sub Palladis signis stipendia mereri satagunt, castra e-
jus inoffenso pede non sequi modo debent, sed & plu-
res in itinere devorare molestias, si post exantlatos non unius
generis labores, in otium se referre velint. Hinc sine ad-
mirations vix quisquam Adspicere potest sedulitatem non-
nullorum, qui patientia plus quam Socratica naturam i-
psam quoque vincere aggrediuntur, dummodo tedium vitae
aerumnosae bujus, sapientiae pabulo permulcere possint. Hoc
fine arcana philosophiae adyta alii penetrare non subter-
fugunt: alii Themidis sacra tractare ambiunt: alii
augustum Theologiæ studium avide arripiunt: alii ite-
rum sacrata Æsculapii limina adira malunt. Quin, cum
Tullianam iuadam illi ambiunt, Poëtarum sacris sedie-
bus, & annalium veteris aevi lectione a'ii delectantur.
Penes se vero quisque verum esse persentisicit, quod canit
Poëta:

Trahit sua qvemqve voluptas.

Ansam ejusmodi animo agitandi & sentiendi, dissertatio præ-
sens commodum offert, quae, quid in illo antiquitatis studio, e-
iusq; nescenda memoria efficere possit solers laborandi industria,
non obseuro doset. TE loquer, amicissime Domine MARTIN,
qui in illo transmarino otio Camenarum, in publicum jam
prodire facis pulcherrimum ingenii foetum, in quo regna
Imperio Romano-Germanico clientelæ jure pridem
obnoxia cernuntur, fide & accurratione, qua par est, describun-
tur; ita, ut cuivis obvium sit videre TE non veteris Romae mo-
numenta perlustrasse modo; sed & recentioris orbis politici
phas.

phenomena non incurioso oculo observasse. Ego , ne in amicitiam , quae mihi tecum , Præstantissime Domine Respondens , a puerो fuit , quodammodo injurius videar , quod mearum partium fuerit , voto comprehendam . Faxit Divina bonitas , ut telam , quam feliciter exorsus es , avibus , & felici omni eodem pertexas ! Sic sperare licebit nos brevi visu-ros Ternet in statione , quam meruit virtus & diligentia tua , felicissime agentem . Quin , bono cum DEO , insuper etiam futurum confido , ut quantum impendii fecere hactenus bonissimi parentes tui in TE literis & bonis moribus exor-nando , tantum spem illorum , quam prece , votoque diu praecepere , Tu quoque conduplicaturus sis . Vale .

Sundswalliae ipfis idibus Febr.

Anni 1740.

CAROLUS Jonæ GENBERG.

I. N. J.

§ I.

Si quæ res unquam mortalium animos ad agnoscendam & celebrandam providentiam divinam, promovere & excitare potis est, certe in periorum perpetua conversio & mutatio eodem spectat. Animalium fidem & in illis descriptam temporum seriem, quisquis introspicerit, quemadmodum *naturalium rerum constitutionem & conservationem*: ita quoque *moralium puta liberarum dispensationem*, qua regionem, itmo religionem quoque, DEum singulari consilio sibi reservasse, non e longinqwo perspiciet. Videbit continuo prope nexus unius regni eversionem alterius promovisse incrementum, populosque per oppressionem injustam aliorum, citato gradu contendentes ad culmina rerum, inter currendum, fato, ceu fulminis iteu percullos, in ordinem iterum æquilibriumque redactos fuisse; cum contra aliis, qui naturæ modum servarent, suisqve discretis finibus contineri vellent, ex tenuibus initiis ad gloriam ex solido, potentiamque non difficulter adscenderint. Extant in aliis civitatibus illustrissima regiarum virtutum documenta: Adornantur ad lanienam & impotentem dominationem aliis in locis tantum omnia.

A

Qæ

Qvæ modo velut effœta & decrepita gens merita sua
 non amplius proferre visa fuit, candem ex alia quasi
 origine, idqve improviso, emergere & eniti videmus;
 cum contra aliorum conatus & molimina in herba &
 flore intercepta veluti, ad justam frugem pervenire nul-
 lo modo potuerint. Hæc omnia æqua perpendens lan-
 ce, qvis non luculenta & magnifica manus & modera-
 minis divini vestigia pervidere potest? Cui, qvæso, i-
 gnotum aut ambiguum in hisce omnibus versari digi-
 sum Dei; in illius solum manu posita esse, qvibus ful-
 eiantur, distingvantur & definiantur *imperia*; qvin, aci-
 em mentis humanæ prævidere posse quadantenus fata
 hominum imperiorum qve: sed dispensationem fati illius
 ad DEum unice referendam esse? Hoc ipsum ex omnibus
 omnino, qvæ unqnam fuere, imperiis, probare facilli-
 mum esset; sed ceteris missis, ea tantum qvæ ad insti-
 tutum nostrum proprius accedere videntur, tangamus.
 Scilicet qvis per directionem & permissionem *Numinis*
 peculiarem factum non intelligit, qvod *populus Romanus*,
 cuius potestas intra angustissimos ab initio limitata fuit
 terminos, exiguo temporis spatio, claustris quasi ru-
 ptis, maximam orbis portionem inundarit, atqve ex ca-
 sa, prout loqui amant scriptores, ad omnes tres mun-
 di partes sese diffuderit, qvin & jura & leges & insti-
 tuta gentibus remotissimis præscriperit. Profecto, cui
 terminos imperii *romani* temporibus *ROMULI* & seq-
 uentium regum, conferre volupe fuerit, cum illis, qui pe-
 riодum *monarchicam* proxime antecesserunt, eandemqve
 instauratam continuo exceperunt, nunquam satis se mirari
 posse confitebitur, per adeo non multam temporis lon-
 ginguitatem populum hunc tantam potentiam & domi-
 nationem sibi adqvirere potuisse. Jam *SCIPIONIS AFRI-*
CANI

5

CANI tempore ad tantam vastitatem civitas ac revererat, ut cum censor existeret, jam amplius, formula solenni precari noluerit, ut dix augerent rem publicam DII, sed satis conservarent: *Satis* inquit *auctam habemus*, si modo conservetur (a). Sed *AUGUSTI* tempore in tantum excreverat imperium istud, ut idem mole sua corruere facile posse metueret imperator prudentissimus, & proinde svalideret heredibus, coercendum esse intra terminos imperium, ut habeat *TRAJANUS* (b). *TRAJANI* denique attaque & optime floruit imperium hocce & latissime patuit, quippe quod in longitudine 90. gradus continebat, cum non nisi 360 universum orbem conficiant. Hoc tempore par nobile fratum Armenicorum *Tigris* & *Euphrates* imperatoris romani dictis & mandatis quasi paruit. Africa feroce tigres & leones aquilam romanam suspexere tantum non omnes: & denique ad humanitatem magis exculta Europa, magnam partem, ad arbitrium orbis & urbis, puta *Romanas* civitatis sese composuit. Atque hinc est, quod scriptores Germani multi glorientur omnia, quae jam florent regna, quasi ex cineribus *Romani* imperii surrexisse, eidem, praeterea aliis, non tantum obstricta fuisse, sed & certo respectu subjecta quoque, saltem eminentiae & praedictae jus nullatenus dubium facere debere. De Atheniensibus constat, quod qui in illa civitate praeterea aliis eminerent gloria meritorum, illis in theatro, in concione, aliisque populi confessibus, sedem, quam vellent, occupare licitum esset; excitatis non raro illis qui priores quoque, consedissent. Imperatores *Romanos* ceterum mundi dominos in senatu gentium, in comitiis & conciliis, principatum sibi perpetuo, olim magis quam hodie adseratum ivisse,

A 3

non

(a) vid. *Valler.* Max. L. 4. C. 1. (b) *annal.* L. I. C. II.

4
non facile alicui ignotum esse potest. Quo vero tiew-
lo, & qvibus suffulti argumentis, seu potius argutiis;
sive ipsi, sive libidinum ministri illorum, fastigium il-
lud pridem sine contradictione tenerint, problema hi-
storicum est certe non indignum, cujus rationes ex-
cutiantur penitus, præcipue illud momentum, quo di-
cuntur reges Christiani in universum omnes majestatem
& numen *IMPERATORIS R. G.* non adorasse solum, more
priscis regibus & populis, præcipue vero Asiaticis pri-
dem usitato, sed regiæ dignitatis axiomate quoque, non
NUMINIS sed illius liberalitate decoratos fuisse. Illud in
majestatem prætensiæ *majestatis imperatoriaæ* fundamentum
utrum recte se habeat, & annon a veritate diverticu-
lum faciant identidem, qvi omnia Europæ regna olim
imperatori romano mancipio data fuisse urgent, ad li-
man & lineam vocare impræsentiarum sedet animo sen-
tentia. De benevoli *Lectoris æquanimitate*, qvod hanc
primulam vernacis ætatis meæ, eandemque ex semine
& cespite jam primum emergentem non ægre adspiciet,
tanto secundior, quanto, recentibus sine fruge plantis &
arboribus aspectum serenum, in illa naturæ palingenesia
vernali quoque, omnes commodare soleamus.

§. II.

ANequam vero ad tractationem ipsam pedem pro-
moverimus, juvabit ex historia repetere mutatio-
nem istam, qvæ *Romæ* accidit, postqvam biceps facta
fuit aquila, atqve in occidentale & orientale divisum
fuit imperium, vergente ad exitum *THEODOSII magni*,
certe non infelici dominatione. Istorum motuum & in-
clinationum, præcipue qvæ in occidente acciderunt, ni-
si præmiserimus brevem aliquem recensum, fundamen-
tum ipsum, cui superstruunt *Imperatores G.* dominium e-
minens

minens suum h. e. jus in cetera regna prætensum, non facile dispaleset. Ante fundatam urbem Constantinopolis, & in illam plagam translatam imperii sedem, potentia sua spes & fortunas ceterorum gentium, complexi fuere Romani. Qyorum capitibus regium circumdari decus oportet, illorum erat decernere. At postqvam mortaliū curas digerens & dirigens cœli vis eosdem restum dominos, cum suis titulis & prætensis juribus aboleri voluit, anteqvam animam agere inciperent, non diu fuit. Nam currente etiamnum eodem post divisionem seculo, *imp. ab* hostibus aliis super aliis infestatum, cardinibus motum, & demum penitus destructum fuisse constat. Francorum sedente rege CAROLO, imo ab ipso quoque restauratum fuisse urgent juris & historiæ politicæ doctores non pauci. Utrum vero Romanum vetus ab ipso magis quam a THEODORICO pridem. ALBOINO, aut alio quoqunq; gentium domitore, cuius ab urbe (*romana*) majestas & vis imperii non dependebat, restauratum dici possit, nodus est certe præscriptione longa auctoritatum, magis quam rationum evidētia aliqua, solubilis. Quidquid sit, sicut *Roma*, auspicii ipsa expers, amplius non tribuere potuit axiomata Germani, qvæ ipse amiserat: ita Germanos neqve veteris imperii *mauθασλέιας*, lege sive regia, sive postliminii aliquo sibi vindicare posse manifestum est. Extincto THEODOSIO divisum, in AUGUSTULO vero penitus destructum fuisse *Occidente* imperium, non historici consentiunt solum, sed loquitur insuper res ipsa quoqve. Adeoque quæ deinceps post non unius, sed plurium seculorum excidium, in *Gallia* magis quam *Italia* renasci cœpit stabiliriq; monarchia, non instaurata supra rema toto orbe

6
potentia, qvæ omnia conteret & comminueret (c) verbo non imperium romanum, sed plane novum dicendum est. Deinde Roma, qvæ caput & quasi cor imperii antiqui romani fuit, non tantum metropolis esse desiit, sed & alius, pontificis puta romani imperio & jurisdictioni, idqve satis diuturna servitute subjecta est; ita paucissimas saltem regiones & provincias, illius leastissime patentis olim imperii romani, Imperatori Rom. Germanico hodie substare, omnium in confessu est. Unde SLEIDANUS, per Asiam, inquit, ne vestigium quidem aut latum unguum, sicut proverbio dicitur, habemus, occupante omnia Turca, Scythæ, & alii nostra religionis hostes, Africam totam amissimus: avulsa est Lusitania, Hispania, Gallia, Britannia, Dacia, Sarmatia, Pannonia, Illyricum, Graecia sola cum vicinis regionibus; addat Sicilia, Sardinia, Corsica, Baleares insula, Allobroges &c. Videamus nunc Italiano priscum ac avatum primum romani imperii patrimonium; bac ipsa vero quid nobissemus habet communum? Calabriam, Apuliam, Campaniam, Neapolim alii tenent, urbem Romanam Casarum domicilium atque sedem, agrum Picenum, & Flaminium, & Hertruria partem occupant romani pontifices (d). Hactenus ille. SLEIDANI fidem ceteri emunctioris naris historici, & quidem nostri ævi tantum non omnes sequuntur: præsertim HUBERUS, qui vim & potestatem imperii romani omnem jam pridem extinctam fatetur artibus pontificum & episcoporum, nec minus principum imperii, qvibus omnibus a tempore OTHONIUS id unice propositum fuerit: idqve tandem consecuti sint, ut imperator esset præses magni potius & federati corporis, cuius singula membra lummam haberent potestatem, qvam caput supremum gentium & civitatis uniuersus. Et quemadmodum ho-

(c) Dan. II. 40. (d) Lib. de IV. monarchiis p. 327.

7

mo cui caput abscissum est, homo esse definit; ita imperium, quod tantisper Germanicum appellare nobis licet, amplius imperii Romani nomen neque retinere aut tueri posse apparet, postquam capite ipso suo, adeoque anima, ejusque sede, puta urbe Roma multo ante orbatum est, præcipue postquam plurima sua quoque amiserit membra, quemadmodum in antecedentibus ex *SLEIDANO* evictum ivimus. Ea quæ omnia, quasi in summa, ingenioso enigmate complexus est baro *LOBKOVITZIUS*, cum de aquilæ romanæ, qui hodie est, deplumi & deplorato statu in hunc modum cecinit:

Perdiat haec alas dudum, caudamque pedesque.

Concessit Latio, pontificique caput.

Viscera nunc ejus vereor, ne Lilia turbent.

Altivola flos bic permiosus avi est.

Scilicet qui cœlestis simul & terreni imperii jura solus tenet, eademque pro libitu transfert & donat pontifex romanus, adeoque extinctum a Turcis Constantinopolitanorum Cæsarum impetum *FRANCISCO* Galliæ regi paulo ante donavit: Is idem *CAROLO MAGNO* primum, & extincta illius familia, demum regibus Germanorum obtulit Romani imperii decus & diadema pristinum, una cum jure, ceu potius onere advocatiæ ecclesiæ: non alio fine, quam ut ditiones & possessiones ejus, puta sedis apostolicæ, adeo non turbarent ipsi, ut ad tuendam & amplificandam sacram monarchiam pie & impensè magis inflammarentur. Viam nobis in hanc sententiam praedit in suis de republica R. Germanica commentar: *PETRUS de ANDLO* (e), cum a b. *PETRO* & ejus vicem gerente

(e) Lib. I. p. m. 42. quo cum conferri meretur L. Holbergi *Danica bisbor. I. p. 27.* ubi a Pontifice Imperatores titulo Cæsorum Romanorum insignitos fuisse, ille quoque aperte facetur.

te LEONE Papa CAROLUM MAGNUM imperatorem corona & sceptro donatum fuisse vere & ingenue fateatur. Pontifice non alium magis universalem monarcham dari inter Christianos, CAMPANELLA dixit. Cujus licet inter dissentientes identidem male audiat suffragium: tamen ratione habita superiorum temporum, praesertim illorum, quibus sedebat ADRIANUS papa IV. (Albanensis Cardinalis ille, qui monarchia sacra in Svetiam introducenda actor & tuba fuit); quam ille non veritus fuerit FRIDERICO imperatori in os dicere: *Seire ipsum debere, ut quo jure papa a Grecis imperium ad Germanos transulerit, eodem jure se quoque idem Germanus creptum, Graius restituere posse, a veri sensu cogitationeque certe CAMPANELLA non multum aberrasse quisque videt* (f).

Hae

(f) *Non me latent, quo pro successione monarchica Romana, eademq; hereditaria Francorum primum, mox Germanorum adduci solent, quod jure belli, suffragii & transactions illa mitatur* (vid. MICRELII Syntagma historicum p. m. 487.) Sed cum Turcarum, qui bode floret DESPOLIA, ad legitimam suam usurpationem, puta Constantinopolitani imperii, non pauciora, sed plura, certe eadem omnino, qua bodei Germani pondera rationum adducere queat pro suo successione jure: tanto magis certe, quanto bicipitis aquila alteram partem ipse integrum adhuc teneat; idque habendi modo eodem, quo olim, puta monarchico: non video sane, quomodo illa sub specie, nomen & insigne pristini imperii, principes multiplicis Germaniae, quemadmodum Gundisilio audit, magis quam Constantinopolitani, qui bode sunt, sibi vindicare queant. Continuatà multorum seculorum præscriptione, si non alio titulo, imperium Germanicum dici debere Romanum, & pro eodem, omnino quoque haberi, SCHURZFELESCHIUS urget. Verum cum de præscriptione viciosa precipiaque

Hac autem immensa, sed quantilli pretii, liberalitate
pontificis, ceu fundamento genuino, nisi titulum impe-
rii Romano-Germanici persuasissimi sumus. Quid ex eo-
dem illo fonte, seu fontis simulacro potius, vel præ-
cipue derivandum esse recentioris ævi axioma imperatoris,
tanto certiores sumus, quanto dispensatæ & collatæ gra-
tia illius, non minus multa alibi quoque exempla sup-
petunt; puta regnum & titulorum, quæ perinde aliis
principibus, ceu feudatariis per sceptrum præsentiali ter-
abs pontifice collata fuere, & cujusce, in donatariis, car-
bonariæ credulitatis testes bullæ etiamnum prostant in-
numeræ. Verum omisisse hisce, quæ præmitti volui, ut
de origine & conditione imperii Germanici, adeoque
fundamento præensi juris illius in cetera Europæ regna,
quomodo cumque constaret, ad munus pensumque meum
memet iterum iterumque revocabo. Liceat autem ad
scopum tractationis hujus, præcipue illa regna, per-
tincent, quæ Germanico Imperatori, jure clientelari, pridem
obnoxia fuere: non pigebit tamen præmittere non nul-

B

la

tabula ipsa Romana, quod juris atque rei per vim abla-
ta æterna auctoritas sit, remanat Germanie reges, præci-
pue vero OTIONES justitiam invasionis sua Italica & Romana
indubiam prius facere debere, quam istum habendi modum pro
legitimo absolute quis agnoscere possit. Quid multis? rem acu-
tigisse viaetur HUBERUS in suis historiæ civitatis institutioni-
bus, cum de imperio CAROLI Romano judicat, eundem salu-
tatione pontificis atque populi sibi aliud consequutum quam
axioma, titulum dignitatis & prætensionem in urbem Roma-
nam & ditiones illius: Gallia vero, Germania & Lombar-
dæ regna, nec ab electione Romanorum habuisse, nec us
paries imperii Romani se ut regna peculiaria cum ipsum, cum
quoque filios & posteros illius tenuisse.

la, unde pristini imperii majestas, quasi per transen-
nam dignosci possit, eorumque poni in aperto praaju-
dicii imbecillitas, qui, edito apologetico pro leqvioris æ-
vi imperio, eorum, qui hodie sunt imperatorum ple-
nitudinem potestatis asserunt a veteri vastitate & ro-
bore imperii Romani, nil omnino differre. (g)

SECTIO PRIOR.

Theſeſ. L

Quod igitur HISPANIAM & PORTUGALLIAM at-
tinget, a quibus ordiri convenientissimum videtur;
hæc regna imperio olim Romano subjecta fuisse, nul-
lus, quod sciam, unquam negavit. Est illud ex hi-
storia plus quam notum, fuisse provincias istas, puta
Europæas, ex quibus monarchia Hispanice & demum Por-
tugalliae R. recentiori ætate coaluere, in multas majores
minoresque respuplicas, non prius illa solum, sed &
recentiori ævo, aliorum more regnorum & regionum,
divisas. Et hæc divisio virium earumque discordia, cotis
instar atque stimuli, immo adminiculi, loco fuit, quo
fre-

(g) Theod, Reinkingius, J. H. Stemberg & Vizen-
dorffus triumviri illi sunt, qui pro imperii Rom. Germa-
nici monarchia apologeticum scriperunt. Reinkingium vero
ad istas vindicias scribendum, non alio provocatum fuisse mor-
tivo, quam quo excitatum fuisse Grotium ad edendam his-
toriam Gothicam suam, praefatio ipsa operis testatur, Gund-
lingius testis est, cuius in collegio historico literario p. 804
haec sunt verba: In Wien mag er (Reinking) etwa eine
höflichkeit empfangen haben, deswegen er den Kaiser zum
Monarchen machen wollen.

33

freti alienigenæ , Romani aliquæ populi (de quibus de-
inceps) has regiones invadere primum , mox subjuga-
re potuerunt . Postquam enim *Carthaginenses* , bellicosissima
profecto gens , priscis temporibus populos *Hispaniam* in-
colentes bello persequebantur , victoresque disces-
sissent , quin & terram ipsam longe lateque occupassent ,
illico *Romani* dominationi & potentiae *Carthaginem* in-
fensissimi hostes , eo ipso justam bellandi caussam obtinuisse
sibi visi , in *Hispaniam* cum exercitu numeroſo irruerunt ,
non alio fine quam ut *Carthaginem* ferociam & vim
compelcerent , suamque etiam his oris dominationem
stabilirent . Qvod consilium illis non hac regione diffita
minus , quam in *Africa* adeo feliciter successit , ut bre-
vi interveniente temporis spatio , vel expulsi *Carbagi-
nenses* vel victi iidem , imperium *Romanæ aquilæ* demum
agnoscere coacti fuerint . Quo facto , magna *Hispaniae* pars
sub *Romanorum* redacta fuit potestatem , idque ductu streo-
nuissimi illius *SCIPIONIS AFRICANI* , qui in gentis suæ
decus & ornamentum maximum ortus videbatur . Quæ
ver ointegritæ adhuc , siveque juris essent civitates *Hispanicæ* ,
subseqventi tempore ceterarum ruinæ a *Romanis* implicari
adeo neque magno opere potuerunt , donec circa na-
tivitatem *CHRISTI* , *OCTAVIUS* imperator *Augustus* ultimo
Cartabros sub radicibus montis Pyrenæi habitantes sub
jugum mitteret , eoque ausu heroico suo totam *Hispa-
niam* cura *Romano imperio* combinaret (a) ; cui dein-
ceps tributaria , sive ut habet *FLORUS* (b) stipendiaria
per longum temporis spatium mansit ; usque dum , post
inaustam imperii divisionem , occidentalis , cui suberat
Hispania , pars magna convelli , nutare sensim & demum

B 2

con-

(a) *Conf. Vellej. Patrc. Hist. Lib. 2. C. 38. S. 4.*

(b) *Flor. L. II. C. 37. S. 7.*

concidere inciperet; ruinam procurantibus in ceteris
principue Gotis, qui has terras invaserunt, suæque di-
tioni subiecere, prout ex historia constat.

S. 2. Cum Hispania, paria fata tulit PORTUGALLIA, sive
ut illa etate dicta fuit Lusitania. Cujus tamen occupatio
Romanis admodum fuit difficilis; certe lento gradu ma-
gis quam Hispaniae successit, sive quod remotior esset
provincia ista, sive quod remoram injiceret Lusitanorum
imperterrita fortitudo & pugnandi cupido. Qui enim
historiam illorum temporum consulere velit, hanc gen-
tem pertinaciter sele defendisse, Romanorumque legiones
sapissime prostravisse deprehendet; præcipue sub duce
suo VIRIATO, cui Cicero integros exercitus Romanos im-
peratoresque cessisse, ait (c) & FLORUS (d) illum ce-
cidisse CLAUDIUM Unimanum, qui Romanorum copiis præ-
fuit, pæne ad internacionem exercitus; atque si for-
tuna cessisset, Hispaniae Romulum futurum fuisse, conme-
morat. At utut Lusiani sic quidem masculine fese per
quadraginta annos vindicatum iverint, Romanis tamen,
quibus ex providentia divina, imperium magnum de-
stinatum erat, succumbere necesse habuere, qui signa
prius non converterunt, quam cadentem in maria so-
lem, obrutumque aquis ignem deprehenderent (e). Con-
sigit ista memorabilis rerum conversio, imperante ALLI-
GUSTO, viginti annis ante nativitatem CHRISTI: factum-
que ut triumphus, qui ex desperato & pertinaci populo
LUSITANÆ, eodem tempore ageretur, tantam lætitiam
apud Romanos excitaret, ut hoc temporis punctum, ple-
nariam puta Lusitanorum debellationem, peculiarem æ-
ram;

(c) Offic. L. II. C. XI. §. 41

(d) Loc. cit. §. 15, 16.

(e) Vid. Flor. cit. loco.

ram constituere, eandemque *Hispanicam* dici voluerit
Cæsar Augustus, qvæ ad propiora tempora permanxit, &
Christianam nostram viginti annos antevertit (f). Hoc
modo *Lusitania* Romanorum ditioni & imperio subje-
cta fuit, cui deinceps usqve ad illa tempora paruit,
qyis potentia *imperii* occidentalis decrescere & dimi-
nui cœpit, dum *Suevi* primum, *Alani* atqve *Vandalis* &
deinde *Westrogothi* illam occuparunt.

§. 3. *ROMANIS Hispaniam* olim obnoxiam fuisse audivi-
mus. Utrum vero *GERMANIÆ* ejusqve regibus & impe-
ratoribus postmodum vestigialis exstiterit, etiamnum di-
spiciendum restat. Qvi extincta dynastia *Romanorum*, non
e *Scandinaviae* sinu, sed e *Germaniâ* propriè sic dicta *Ge-
tobus*, una cum ceteris gentibus septentrionalibus in *Hi-
spaniam* immigrasse contendunt, *Romanorum* inibi mon-
archiam, inde ab illis temporibus arcessere non dubia-
tant, etiamsi sine nonnulli, qvi ex *Seneca* & *Plinio* (g)
Germanorum per Pyrenæos saltus transitum in *Hispaniam*
multo ante factam fuisse urgeant. Verum cum sit illa
de gentium modo memoratarum vagina, puta primis
sedibus illarum, controversia ad umbelicum non perdu-
cta adhuc; interim vero plures non indigenæ solum, sed
& exteri historici pro *Scandinavia* hodierna magis, quam
pro *Germania* propriè sic dicta, sententiam dixerint, ad
evincendum illud, qvod intendunt *monarchiae Germani-
cae* architecti, nempe qvod clientelari jure *eidem Hispani-
a* jami olim obnoxia fuerit, fabula nil valet. tanto
minus, quanto non absoluto sed comparato sensu, non
sacram sed tantum civilem *monarchiam* in illa gente in-
stauratam habuere majores nostri. Seqvioribus seculis,

poste

(f) Vid. Gundl. descr. von Europ. Statent. I, p. 366.

(g) *Senec. de ira Lib. I, Cap. XL*. *Plin. H. N. Lib. III. 3.*

postquam pēdes & fundamenta vēteris monarchiæ pri-
mum ferrea, mox factilia evadere cōperunt, qvod vi-
ētrices aquilas recognoverint Hispani, non facile dixerim.
Interim πατριωτές suæ terminos ad Hispaniam quoque
recentiori ævo, Caesares Germaniae extendere voluisse,
controversia illa insignis, qvæ in concilio Turonensi (a)
Ferdinando Cœstiline regi ab Henrico imperatore mota fuit,
locuples testis est. Scilicet coram Victore papa II. lega-
ti imperatoris conquesti sunt, qvod dixerit Ferdinandus se exemptum ab omni jure imperii Romani, nullius-
que superioris humani legibus teneri reges Hispaniae. E-
jusmodi exemptionem cum pati nullo modo vellet mun-
di dominus, ad arbitros a Pontifice delectos lis illa de-
voluta fuit. Qvæ utrinque cognitâ, postquam evictum
ivissent Hispani, qvod proprio sanguine, periculis atque
impensis Mauros atque Saracenos ejecissent absqve ullo
Casariæ auxilio, qvi urgente necessitate, nulla ipsis au-
xilia submisisset, pro Hispano sententiam dixit Pontifex,
illamque veterem majestatem Romanam ad infringendas
exemptionem posterioris ævi non simplici vice factam,
parum admodum valere pronunciavit. Et id recte qui-
dem. Qvæ enim gens, deserto statu naturali indepen-
dentiæ, concesserit in jus & ditionem alieni imperii,
conditionem illius status, qvam qvi præcessit, tolerabi-
liorem ante oculos habuisse præsumitur; qvam si rece-
perit princeps, qvi olim fuit, nullam de cetero curam
clientis sui gerens: si inqvam, fate & eventui unice spem
emergendi illius permiserit, obsequium civile pristinum,

& ex

(a) J. A. Crusius de jure prœdrias p. mibi 459. quo cum
conferre juvabit Kirchnerum in Orationibus: præcipue XXVII.
ubi de Caroli M. imperatoris frustrante conatu in padendas
Hispaniae agit.

17

& ex pristino pacto jus aliquod amplius urgere posse non video. Neque enim obedientia, & superioritas civilis lege eterna aliqua prescripta est. Arbitrii & instituti humani res est, de cuius indeole & duratione non aliunde, quam ex ipsis capitibus pacti conventi, eorumque facta prestatione mutua, erit dijudicandum. De cetero, regnum Hispaniae inter titulos Augustos imperatoris Roman. Germanici hodie eminere: imo reges in illa gente, Burgundiae ducatus nomine, seu Vasallos ad imperium paulo ante pertinuisse, constat. Verum non presumto sacrae monarchiae jure aliquo, sed civili & hereditario fundari, notissimo notius est.

Thes. II,

Hipaniam proxime excipit **GALLIA**, quam pari ratione imperio Romano, per non exiguum temporis spatium, clientelari jure devinetam fuisse, historicâ veritate convicti non possumus non asserere, quamvis minus arideat hoc ipsum scriptoribus quibusdam Gallicis, nominatim Bodino, aliisque (a). Hoc quidem certum est, qui regionem hanc olim incoluerunt populos, fortitudine sua admodum inclaruisse, eo quod non tantum partem quandam Italice & Graeciae subjugarint, & sub sua potestate diu retinuerint, sed in ipsam Asiam minorem

(a) Praeser Bodinum, Alciatus quoque in his de Francorum regibus falso praedicari, quod Romanis unquam paruerint. Neque veritatis sed apertae adulacionis esse illud pronuntiatum: urgent ex Germanis non panis. Verum cum loquatur vir eruditissimus non de Gallia in genere, sed de Francorum regibus, qui post immigrationem inibi rerum poeti sunt, non Alciati effatum modo cum veritate confitere posse, sed & nondum & lusum in ipsis vocabulis querere armulos, non è longinquuo quisque perspicies.

qvoque penetraverint, ibique regionem qvandam sue potestati subjecerint, qvæ proinde *Gallo-Graecia* dicta fuit; qvin neque negamus, gentem aliam non facile aliquam *Romanis* tanto timori fuisse atqve *Gallos*, qui cum vincere potius qvam vinci soliti fuerint, ægre admodum sese *Romanis* submississe leguntur. Etenim per decem annos masculine sese defenderunt, imo transitum per *Rhenum* iisdem satis diu prohibuerunt, qvem *Europæorum* fluviorum principem, imperium ab hac plagâ, non minus qvam in oriente, *Euphratensem* terminare voluerunt (b). Sed *Romanorum* successibus nulla vis, nulli conatus, aut stratagemata ulla, qvamvis salubriter concepta resistere valuerunt. Hinc cum aliis multis re-gnis subacta etiam *GALLIA* fuit, imperium illorum agnoscere, atqve ad eorum nutum & arbitrium sese componere, multis licet triumphis jam ante celebris, coacta fuit. Factum est hoc ipsum sub ductu prudentissimi viri *JULII CÆSARIS*, qui decem legionibus suis *Galliam* ingressus, nullis impedimentis, nulla inçolarum virtuté & bellica fortitudine deterritus, prius egressus non est, qvam in omnibus partibus *Galliae*, omnia armis illius cessissent, totamqve regionem in prouinciam redegisset; unde vocat hoc opus *Cæsaris* fulgentissimum *VELLEJUS PATERCULUS*, Galliasque, idem qvod totus terrarum orbis, ignavum contulisse stipendium ait (c). Hoc modo *GALLIA* *Romanis* cessit, & si pristinum æsum spectari oporteat, Populi *Romani* imperium in eandem constitutum fuisse nemo negaverit (d): idqve per annos fere quingentos, donec tempore *HONORII* (e) tui-

na

(b) *Vid. Jul. Cæsar comment. de bello Gall. L. IV. c. 16.*

(c) *Hist. Lib. 2. c. 39* (d) *conf. Sveton. J. Cæs. cap. 25.*

(e) *Sub Arcadio & Honorio etiamnum ad Romanum*

na imperii imminente, aliis atque aliis populis via patefacta fuit *Galliam* invadendi, eamque a corpore imperiali sejungendi; qvorum primi fuere *GOTHI*, qui postquam *Italiā* peragraverant, in *Gallia Narbonensi* domicilium & sedem sibi quæsiverunt; Hos secuti sunt *Burgundi*, & deinceps *Franci*, qvibus magnam partem *Gallia*, regnante *VALENTINIANO III*, cessit, qviqve ad nostra usqve tempora illam orbis *Europæi* partem, titulo quo primum acquisivere, omnino retinent.

§. 2. Romanum imperium in *Gallia* quoqve extinctum vidimus. Utrum inter illas gentes numeranda, qvarum in medio, instar stellæ matutinæ, emineat imperium, qvod deinceps prodit *Germanicum*, etiamnum expendendum restat. Ante secula adeo non multa, hodiernam *Galliam* late patentis imperii & potentiae, in civitates minores, ad instar *Hispaniae*, divisam fuisse, in ceteris auctor est *GUNDLINGIUS* in opere vere politico, qvo statuum & regnotum *Europæ* conditionem pristinam & modernam excutit; pariterqve, qvæ *Anglorum*, qvæ *Germanorum* fidem olim sequtæ fuerint ditiones *Galliae*: qvænam *Ducibus* atque dominis aliis, distincto a regibus imperio atque jure, vestigales fuerint, accurate recenset (e). Illis vero temporibus in *Galliam* ejusqve reges principum *Germaniae* jus eminens fuisse aliquod, sunt certe qui negant: verum non pauciores, qui magis felici æmulatione titulum imperii istum vindicare aggrediuntur. Rationes & testimonia, qvibus suam senten-

C

tiam imperium pertinuisse Galliam testis est *inscriptio literarum*, quæ ab iisdem imperatoribus ad Vincentium praefectum prætorio Galliarum rescriptæ fuerunt, Alciato teste in lib. dispunkt. cap. 22.

(e) *Europ. Etats hist. I. cap. 2, §. 3.*

siam pars dissidentium quælibet colorate annititur, brevitatis causa prætereo. Quin fuerit Germania olim provincia imperii Francici, virtute CAROLI M. natione Franci, opibus & armis Francorum quoque acquisita, non facile quisquam, nedum imperator ipse Germanorum, si fidem historiæ seqvi velit, negaverit. Verum sequenti tempore, postquam divisionem subiisset imperium Francicum, & in illo sumptuosa, ignava & calvo vertice principes semet invicem exciperent, occasione invigilasse etulos, præcipue Germaniae reges, eventus ipse docuit. In illo rei & fluxæ securitatis publicae articulo OTTONEM M. à Gallia meruisse legimus, ut LUDOVICUM transmarinum regem illorum, neglectâ injuriâ sibi pridem illatâ, ex Anglia atque fugâ revocaverit & regio solio iterum restituerit. (*) Imo ex CRANTZIO in Metropoli (f) discimus OTTONEM II. etiam consanguineis suis LOTHARIO & CAROLO Galliae dynastis, bellum intulisse, quod justâ non persolverint, seque legitimæ potestati Casareæ subduxerint. Item de Henrico III. L. HOLBERGII^s Danicæ historiæ scriptor nuperimus testatur, quod Gallia, sub imperio Germaniæ conditionem clientelarem sancire munireque palam annixus fuerit (g). De Gallia Narbonensi h. e. Delphinatu, Provincia, Viennensi ducatu, itemque Lugdunensi, qui utramque Burgundiam complexitur, Otto Frisingensis & ceteri coœvi scriptores uno ore testantur, quod a multis retro seculis in divisione Germaniæ fuerint, neque à complexu illius ulla juris specie avelli queant. (**) Quin, auctoritate imperiali

(*) Ex Ottone Frisingensi DIETERICUS Hist. Aug. Germ. XII. p. 84. (f) Lib. III. 35. conf. Reinking. p. m. 164.

(g) Pars I. pag. 237. notis,

(**) Otto Frising. Chron. VI. 30. Otto S. Blasianus cap. 21.

riali eadem, recentiore a^{vo} SIGISMUNDUM Imperato-
rem, connivente Gallorum rege, comitem Saonensis sta-
tus in urbe Lugdunensi creasse refert Franciscus Mennenius
(b); eamque, non aliam facilè CAROLO V. imperatori
causam fuisse credibile est, quod Galliam, olim ditionis
imperii, a Francisci primi majoribus avulsam urgeat in
litteris ad Pontificem Maximum, queis sui regni jura pigment-
atis nullis non incrustare, adversarii vero pervertere &
decolorare multis annititur. (i) Quidquid sit: li-
cet Francicorum historicorum non pauci, in ceteris
Gramondus majestatem regni illius usqve adeo im-
mediate à DEO independentem urgeat, ut feudum ali-
eius in terrâ superioris, sine conivito dici nullo mo-
do possit, GALLIAM tamen recognovisse pridem Germaniae
principum superioritatem, testes plures etiam
indigenas (k) si opus esset allegare proclive esset. Ti-
tulus per Galliam Archi-Cancellarii, quem, ceu Aenyp-
pov veteris avi atque memoriae, hodie quoque gerit ar-
chiepiscopus & elector Treviriensis, si cetera testimonia de-
ficerent, quæ fuerit pridem Galliae regum conditio in
illa ad imperium Germanicum relatione monarchicâ,
satis ostendit. Hodie, idque a CAROLI VIII. Galliae regis
estate, qui Romani imperii titulum delere penitus, sibi-
que vindicare yelle videbatur (l) omnis in regnum

C² Galliae

Radevic. Geß. Freder. I. II. His adde Schutzfleisch. Disp.
XLIX. 16.

(b) In libro de equestris ordinis originibus & symbolis.

(i) Sleid. L. XV. (k) vid. Reinking. p. m. 165.

(l) Conferri mereatur super hanc rem Gundlingii discursus
poli, super Historiam Germaniae, ubi Maximiliano I au-
tore introductum suffic afferit titulum imperii Romano-Ger-
manici, das heilige Römische Reich, Deutscher nation:

Galliae prætensa potestas Germaniae explicit, ita ut quod de polo antarctico geographi, idem de regnis Europæ tantum non omnibus, præcipue vero Franciae, Germania hodie enunciare possit: esse quidem eodem, quo olim orbis loco positam, verum hæmispherio eodenzi, quo ipsa, non amplius contineri.

Thes. III.

EX *Gallia* in insulam istam, quæ nostro tempore magna *BRITANNIA* nuncupatur, transmittere lubet, conditionemque terræ ejusdem considerare, in quantum illa *Romanis Imperatoribus* prisci & recentioris ævi, pridem nexus feudali aliquo obnoxia fuerit. Quantum ex historiâ colligere possumus, non secus atque aliæ regiones insula hæc in plurima regna minora antiquitus divisæ fuit, quæ singula a diversis suis regulis administrabantur. *Romanis* vero hæc remotissimæ oræ prorsus incognitæ fuere, usque ad tempora *JULII CÆSARIS*, cui, postquam *Galliam* sub suam redegerat potestatem, prout Th. præcedente diximus, illico incessit cupidus oras *Albionis* (quo nomine illo tempore *BRITANNIA* insignita fuit) invisendi. Sperabat autem, ut conjicit *PUFENDORFUS* (a) magnas divitias se ibi reperturum. In insulam igitur exercitu haud contempnendo trajecit; verum ab incolis fortiter repulsi, non nisi litora fere terræ istius attingere potuit. Sed post prælia aliquot acriter commissa, prope infectis rebus discedere coactus fuit. Hinc vero tantum abest, ut prorsus deterriti fuerint *Romani*, ut potius ex hoc conamine *Julii Cæsari* in proposito suo, de subjugatione in oppositionem, odium & contradictionem *CAROLI Franciæ regis* & regni illius, vide pag. cit. operis. 398.

(a) *De statibus Europ. C. 4. S. I.*

juganda *Britannia*, perinde atque aliis regionibus, confirmati fuerint. Nec spes illos fecellit. Seculo enim, quo *CHRISTUS* natus fuit, eodem, *Julii* vestigiis insistens *CLAVIDILIS* imperator rem serio omnino agere coepit, exercitum numerosum comparavit, illumque eodem misit, qui magnam partem insulae demum occupavit, praestitique, ut *Romanorum imperio* deinceps, in modum provinciae vectigalis evaderet, & praesidio *Romanae* gentis validiore quoque in obsequio contineretur. Praecipue vero sub imperatore *DOMITIANO*, belli fulmen illud, idemque *TACITI* sacer *JULIUS AGRICOLA*, prudentia & dexteritate sua, remotos licet *Oceano Britannos* penitus domavit, imo *Caledonios* quoque sive (ut nostra aetate dicuntur) *SCOTOS* maximam partem subjugavit. Notanter diximus maximam partem. illos enim qui extremas oras *Scotiae* inhabitant, Romani perfecte sibi obsequentes non reddere valuerunt, quoniam solum, quod colebant, admodum erat sabulosum, rupibusque & apicibus montium, quasi nativo praesidio munitum. Sed e contrario potius hi populi, praedae & piraticae, ut omnes ferent barbarae gentes antiquis temporibus, adlveti, saepissime infestabant & *Romanos* & reliquos incolas insulae. Unde coacti fuere imperatores *Romani HADRIANUS* & *SEVERUS* vallum pro more illius aevi, sive murum exstruere, quo adjuti ab invasione horum tuti essent incolae. Interim potior pars, licet post moenia sita, una cum vicina *Britannia*, *Romanis* paruit, idque quadrangularium annorum decursu prope, usque dum populi nostri septentrionales imperium occidentale adgredierentur; quo facto legiones suas ex *Britannia* revocare *Roma* coacta fuit, earumque clypeis hastisque adversus horum insulatus patriam tueri. Hujus in arenâ consilii capiendo exemplum

emplum posteritati fecerat jam antea, suo tempore quoque, *CONSTANTINUS M.*, qui sedem imperatoriam Roma *Byzantium*, sive ut postea dicta fuit *Constantinopolis* transferens, legiones *Britannicas* in custodiam urbis hujus vocavit, earumque operam in bello contra *Partbos*, *Chaldaeos*, *Persas* & denique *Syros*, adhibuit, prout docet *GUINDLINGIUS* (b), Hoc modo *BRITANNI* a jugo pristini ævi *ROMANORUM* quodammodo liberati sunt.

§. 2. Seqvioris ævi & imperii *Romam* utrum adoraverit *ANGLIA*, jam amplius dispiciendum restat. Si illorum judicio standum, qui nisi solis ortu & occasu, neqve regimen *Germaniae* terminari, idemque ad finem seculi continuari, volunt, insulam sub eadem, quæ olim, umbra *Romani imperii* etiamnum acqviescere, proximo alveo seqvi videtur. Sed cum sit illa lis de *Monarchia sacra Romana* ejusque duratione etiamnum sed judge pendens, & quid in contrarium reponi possit, parcam in procœdio a nobis evolutum sit, ad illas oleas expatriari non vacat amplius. Volunt qvidem *Angli*, siue non *Papæ*; ita neqve *Imperatoris* olim feudatarii haberi. Volunt invicti Romano marte *Britanni* a *CAROLI MAGNI* ætate censerit saltem, qui tantâ suorum clade cum iisdem conflixisse dicitur, ut serio adfirmaverit: Si vel solum tantum cum illis adhuc sibi depugnandum esset, ne unum quidem militem sibi supersuturum, (c) igitur si quæ cum opprobrio gentis in acta publica relata fuerint, eadem non pro populi decreto, sed saltem regum, accipi debere ajunt, qui fluctibus involuti civilibus in demulcendis & obligandis sibi exteris, subita

(b) *Des. p. Europ. Stat. pt. I. C. 4. p. 473.*

(c) *Lanz. Or. p. m. 620. Petr. Matth. in besf. H. IV. L. 7. parr. 1.*

subita magis quam explorata consilia seqvi maluerunt.
 Verum cum sit illud notissimo nocius, qvod à fortunæ
 & temporum ingenio non Angliae reges olim, sed & ipsi
 cives plus simplici vice pependerint, in primis postquam
 exterorum habitatio & alienigenarum dominatio inibi
 frequentari inciperet; ab illa, qvæ hodie est, indepen-
 dente regni maiestate ad conditionem pristinam recipue-
 biliæ, argumentari non licebit; præsertim in illa nube
 historicorum veterum, qvi olim stricto jure regibus su-
 is paruisse ANGLIAM, eandem exteris tributariam fuisse,
 præcipue vero ad auspicium & clientelam regni Teuto-
 nici pertinuisse agnoscunt. RADEVICUS Frisingensis Canonici-
 us, qvi FREDERICI BARBAROSSÆ vita memorabilia scripto
 consignavit; imo rebus gestis illius ipse quoque inter-
 fuit; epistolam commentario suo inseruit scriptam ab
 HENRICO II. ANGLIAE rege, qvâ non levem animo suo ala-
 critatē semet concepisse fatetur, ideo, qvod in disponendis
 regni sui negotiis spem sibi FREDERICUS eximiam dedisset.
 quapropter regnum suum, & quidquid ubique suae subjiceretur
 ditioni, ejus quoque potestati committeret. VOBIS, inquit, qui
 DIGNITATE praeminetis, imperandi cedat auctoritas: nobis
 non deerit voluntas obsequendi. (d). Et ne hujus unius
 extranei scriptoris auctoritate rem omnem consectam
 quis existimet, succenturiatum eidem volumus indige-
 nam Rogerium Howardum historicum Angliae, commenda-
 tissimum (e); qvi consiliis aulæ suæ ipse interfuit, cum
 ista gererentur omnia. Testatur ille de Richardo prioris
 filio, cui Cor leonis cognomen erat, qvod renunciave-
 rit, seu uti verba habent: deposuerit ipsum semet de

Angliae

(d) Exemplum epistolæ integrum lege apud Beccm. hist. orbis
 pol. p. m. 592.

(e) Scrives biblioth. Hist. Cap. XVI. S. 5.

Anglia regno & tradiderit illud imperatori, sicut universorum domino, eundemque per pileum suum investiverit (f). Imo consuetudinem imperii, Germaniae inter Angliaeque principes tantam suo ævo intercessisse testatur Froissardus (g) ut Angliae regem aliquando proceres Germaniae imperii sui vicarium quoque constituerint (h). Utrum vero JACOBUM I. magnæ Britanniae regem hujuscemque vinculi necessitudinisque, quæ olim fuit, merè civilis intuitu, Germaniae sobolem rectè appellant MATTHÆUS PARISIENSIS & ex illo M. GOLDASTUS, qui ex origine ista eundem jus suum arcessere dicunt, quod ad regnum Angliae pervenerit; donec certiora edocti fuerimus, tantisper dubitare licebit (i). Id de SIGISMUNDO Imperatore constat, quod cum pacem facturus inter ANGLIAE & GALLIAE reges, in Angliam appulisset, non prius admissus fuerit, quam profiteretur, se adversus majestatem regni gentisque nil prætexturum, sed ceu amicum & mediatorem saltem accessisse. Unde quam onerosa fuerit Anglis externi principis potestas, seqviori ætate illa; & postquam cervicibus excussissent, de eadem non sub prætextu deinceps admittendâ aliquo, solliciti fuerint, satis appareat. Quod vero HIBERNIAM attinet, quæ nostro tempore ad magnam Britanniam refertur, quantum sciam ex nullis antiquitatis documentis colligere licet, illam unquam Romanis paruisse; adeoque in paucis, hunc mundi angulum fuisse, quo gloria Romanorum non penetrare potuerit, suspicari licebit. Co-

(f) Cf. Beccm. hist. orb. p. modo citata, Adae Gundl. hist. Europ. polit. II. p. 6.

(g) via. Schurzfl. diss. 49. p. 16.

(h) eod. loc. Schurzfl. vid.

(i) Arnisæus de jure majest. cap. 3.

gnitam fuisse Romanis, ipse neque *Conringius* difficitur. Verum cum viderent *Romani* primum, mox *Germaniae* domini nullum sement operæ pretium facturos, si de mittendis sub jugum barbaris illis multum laborarent, consilio & labore inutili supersederunt.

Thes. IV.

REgna BOHEMIE & HUNGARIE, quamvis nostro tempore ad imperatorem *Germaniae* sive potius archiducem AUSTRIÆ pertineant, tamen antiquis temporibus separata fuere regna. Non igitur alienum erit considerare, quousque ad familiam *imperii Romani* olim illa duo pertinuisse videri poterint. De veteri Bojohemo, *Marcusmannorum* virtute parta regione, quid sentiendum sit, & utrum ad fidem & clientelam *Caesarum* olim pertinuerit, brevibus saltet visuri sumus. Neque enim patitur temporis & instituti ratio, ut in illis prisci xvi regnis clientelaribus recensendis justo diutius immoremur. Constituit, uti hodie, ita antiquitus etiam *Bojohemum Germaniae Cis-Danubianae* initium; neque negandum multa prælia contra Romanos ab incolis terrae illius facta fuisse, postquam finitos bello domiissent, & Alpes transgressi in *Rhaetiam*, & quæ ultra eandem sita sunt, ferro sibi transitum aperciissent. Verum adultæ & latè patienti dominationi victricis aquilæ immaturam & non satis vincitam adhuc virtutem eorum succubuisse, idque AUGLSTI imperatoris auspiciis, ductuque privigni illius DRUSI, veterum annales consentiunt omnes. DRUSUS erat, qui Floro & Dione teste, ad Albim amnem ex (*Bojohemorum*) *Mareomannorum* spoliis insignibus editum tumulun in trophei modum, excoluit. Quibus conditionibus deinceps sub imperio Romano acqievserint, inquirere non est hujus loci. Id TRAJANO regnante, ex Tacito

diseimus, quod vim & potentiam reges eorum ex auctoritate
Romana habuerint, & angustias publicas eorum ex avario
Romano levamentum identidem expertae fuerint. Igitur Bo-
hemiam ad arbitrium imperii Romani a primis usque tem-
poribus constitutae monarchiae, pertinuisse, nullo modo du-
biu[m]. Et quamvis sub ANTONINIS, seditionibus iterum
praelatisque aliis atque aliis adversus imperium insurrexe-
rint, post memorabilem cladem tamen, quā in ipso
Danubii transitu a M. ANTONINO PHILOSOPHO affecti fu-
ere, ad deditio[n]em iterum, & demum Heliogabalo rea-
gnante, ad perpetuam devotionem redacti fuere (a).
Quæ in illis locis Vandalaie gentis, nec non illius, quæ de-
cedentem illam continuo exceperit, Penediae conditio ab
initio fuerit, nos neque moramur. Quo in statu Bohe-
mia fuerit, HENRICO AUCUPE regnante, ex Vittechindo repe-
tere juvat. PRAGAM adiit, inquit, cum exercitu & Bohemo-
rum urbem regemque in ditionem accepit. Igitur rex Bohemias
tributarias faciens reversus est in Saxoniam. Etiam Sige-
bertus annum hujus facti quoque notavit, sc. 930: quo
Wenceslaum Bohemiae principem a rege Henrico in Praga
urbe obsecsum, semet una cum urbe dedisse, imo im-
positam, tributi nomine, mulctam soluisse ait. Qui tenu-
to deinde regio insignis fuit Wratislavus princeps, non
nisi imperatoris Romano Germanici HENRICI IV. beneficio,
illum obtinuit, & quidem illa sub conditione juris &
potestatis, ut quæ olim fuerant Marcomannorum regni
insignia, ex Moravia in Bohemiam transferrentur (b). Qvod
factum postea a FRIDERICO primo repetitum & confir-
matum fuit, atque potestas regia in VLADISLAUM trans-
lata.

(a) Julii Capitol. Marcus Philos. cap. 23, Lamprid, He-
liogab. cap. 9.

(b) Hübn, Pol. fr. Tom. IV. p. 50.

Iata. Et quamvis successores nullo modo hoc nomine uti voluerint, seu quod titulus ille homini potius, quam universa posteritati & regno collatus crederetur, seu quod Bohemiae principes post WRATISLAVUM & VLADISLAVUM nolent tam oneroso beneficio uti, quo Germaniae obnoxii fieri & subjici videbantur; quam cauissam Bulbinum & Aeneam Sylvium allegale obseruat Beccaninus (c); deprehendimus tamen PRZEMYSLAUM viatoriosum denuo ab imperatore PHILIPPO regium nomen & dignitatem sibi adquisivisse. Verbo, Principes & dynastae Bohemiae Romanorum clientes semper fuere usque ad illa tempora, quibus ad imperatores ipsos Germanos perenit regnum, adeoque cum corpore Romano-Germanico plene conjuncta fuit BOHEMIA. Hinc est, quod mitati satis nequeam P. PIASECII sive arrogantiam sive imperitiam externarum rerum, ubi regnum BOHEMIAE, feudum imperii vere dici posse negat, utut veterum recentiumque diplomatum fides contrarium evincant, Goldastum de Bohemias regni juribus, si legere voluope fuisset, ab OTTONIS M. anno ad FRIDERICI II. tempora pene semper stipendiariam, obsequio & devotione imperio Romano-Germanico obnoxiam fuisse, facile pervidisset,

Ihes. V.

Par modo HUNGARIA, quam clypeum Germaniae & Europae propylæum aduersus Christiani nominis (d) hominem

D^r

item

(c) Hist. orb. terrar. Geogr. & civil. Cap. IX. §. 1. p. 704.

(d) Christenhetens Arsiende belli classicum illud est, quo curia Romana cum suac fidei affectis delibutam superstitutionibus plebem nunquam non in furorem agere, & adversus TURCAS incendere solet: ipsi licet, non Turcae, foedera & pacta cum perjurio manifesto priores saepe violaverint, conf. Thomasium ad Monzamb Cap. VII. 4. p. m. 560.

stem hereditarium Pontificium appellant, non modo antiquis Romanis patuit, sed & imperatoribus Romano-Germanicis, recentiori aetate, obnoxia fuit. Constat enim ex historia augusta, imperatorem Romanum OCTAVIUM, nomine & omniqve Augustum, inter alias multas regiones & quidem remotissimas, etiam in Pannoniam (quemadmodum tum dicebatur Hungaria) exercitu suo penetrasse, illamque post proelia multa cruenta, imperio Romano subiunxisse provinciam (b); Et quamvis tempore TIBERII Caesaris rebellariint incolae regionis, longe pacis bonis, ut inquit Vellejus (c) insolentes, tamen ad officium redire coacti sunt, adeo ut manserit Pannonia Romanis stipendiaria, non soluni sub Tiberio (d), sed deinceps usqve ad seculum post CHRISTUM natum quartum, quo Hunni motem aliarum gentium imitantes, imbecillitatemque imperii occidentalis pervidentes hanc partem sibi subjecere. Hi ipsi non contenti Pannonia sua, in ipsam Germaniam & quidem nominatim Bavariam irruerunt. At postquam felici auspicio stabiliverat iterum imperium occidentale CAROLUS MAGNUS, illico Hunnos adgressus est, & intra Pannoniae sive Hungariae terminos sese recipere coegerit. Sequenti vero tempore tanta felicitate armorum his sunt, ut ipsos Germanos ad tributum sibi solvendum adegerint, quod a tempore imperatoris ARNULPHI usque ad HENRICI ALCIPIS aetatem durasse scribit Gundlingius (e). Ut vero continua in imperiis deprehenditur mutatio,

ita

(b) Conf. Vellej. Patere. hist. L. II. cap. 39. §. 3. & Sueton. Octav. Aug. cap. 21. (c) Hist. Lib. II. cap. X. §. 2.

(d) Conf. Reinking. de reg. secul: & eccles. L. I. Cl. II. cap. 9. §. 46.

(e) Disc. über Europ. Stat. pt. 2. cap. 13. p. 717.

Ita deinceps , sive fortuna nouercante , sive propria hu-
 jus gentis imprudentia factum est , ut illi vicissim Romae
 tributum pendere necessum habuerint . Contendunt
 multi STEPHANUM primum regem HUNGARORUM , cum
 antea per duces regerentur , regium nomen , non nisi
 ex permissione HENRICI II. obtinere potuisse . Qvod ta-
 men tanquam incertum & nullius scriporis coevi testi-
 monio comprobatum rejicit Gundlingius (f) ; sed simul
 contendit ex synchronis annalibus , & scriptis Hermanni
 Contracti ; Hepidani & Lamberti Schafnaburgensis firmiter
 probari posse ; Hungariae regem PETRUM imperio Roma-
 no - Germanico obnoxium , & imperatoris Henrici III. feu-
 datarium & tributarium factum fuisse , utpote a quo in
 regnum restitutus erat , postquam ob severitatem im-
 perii nimiam a civibus pridem ejectus fuerat . Inde
 cum , Henrico IV. Imperatore , Papa se quoque turbis UNGA-
 RIE immisceret , literisque SALOMONEM tum temporis
 regem permoveret , ut virginis delparæ clientelæ , cuius i-
 pse vindex religionis & Major domus esset , se & regnum su-
 um , Cæsare Germaniae repudiato , permitteret , factum
 ut nexui feudali pristino , post non multo , renunciaret
 Ungaria . Male habuit FREDERICUM II. ista a fide defec-
 tio gentis , quamobrem vinculo , quam antea fortiore
 eadem in regni sui leges de novo adigere moliebatur .
 Sed cuius destinata eventus destituit . Quidquid sit , li-
 cet sint , qui nexum feudalem HUNGARIÆ in dubium
 vocent , non propterea solum , qvod indigenarum scri-
 ptorum nemo illius meminerit , sed imprimis , qvod per
 summam dissensionem morum & animorum utriusq; gen-
 tis , perpetua inqvies & zmulatio utrinque inerebresce-
 ret , si existeret ; ex ante dictis testibus tamen iisdemque
 coevis & genuinis , certo certius colligere licet Hun-
garos

garos per aliquod temporis spatium clientelari fide & veneratione imperatores Romano - Germanicos prosecutos fuisse. Qvo pacto recentiori etate, HUNGARIA ad imperatores ex familia AUSTRIACA oriundos pervenerit, & ad eosdem hodie quoque pertineat, ex historia civili quod speramus, nemini ignotum esse potest. Utrum nexus & cognatio cum Imperio quæ olim fuit, hoc nostro tempore salutaris esset, si quæ alio & diverso titulo utriusque regno hodie praest, domus AUSTRIACA concedere vellet, qui arcana status utrinque poverint, me mesius videbunt,

Thef. VI.

DE POLONIAE ultra Vistulam ad Tanaim & Maeotim per rectâ Sarmatarum gente, ditioni Romanæ olim nunquam subjuge (a), an Germanic imperatoribus tributaria fuerit, magna inter scriptores utriusque gentis servet controversia. Negant hoc ipsum Polonici, præcipue SCHOLYIUS, qui integrum tractatum compoluit. qvo ostendere conatur, Poloniā non universam, adeoque non ex integro & solido, tributariam unquam fuisse Imperio, licet concedat Silesiam tanquam partem illius, antiquis temporibus, stipendio obstrictam fuisse. Cum ille partia faciunt alii atque alii, in primis CROMERUS, cuius hæc

funct

(a) Reinking. de reg. secul. L. 1. 2. 8. §. 5e, cum iis quidem agere velle viaetur, quibus ab ultima Ponti regione quoque appellations ad curiam imperat. Romani pertinuisse, probabile videtur: Verum cum sit ista viri clarissimi conjectura saltē, neque a temporis præscriptione aliqua, fundamentum petat conjunctionis illius, pura extremitatum cum centro dato suo, uti verba jacent; quantum certitudinis assertioñ illius eribore petet, lector ipse dispiciet.

sunt verba (c). Negare vero Polones principes cuiquam omnia
ad imperatori Romano unquam tributarios fuisse, ista (scri-
pores Germanici) vetustioribus & fide dignis testimonio aus
argumentis docere possunt. Sea cum partem aliquam Poloniae
Germanici seu per adictionem, seu vi cepissent, universam se
Poloniā subjugasse jactarunt. In eandem sententiam PEO-
TRUS SCHULTZIUS (Scholesky) professor Dantiscanus, li-
bro , quem JOHANNI Sobieskio regi inscripsit ; Poloni-
am exteris principibus nunquam tributariam fuisse, e-
vincere conatus est. Verum fallunt & falluntur scripto-
res, qvot & qvinam fuerint, vitio ~~malgovernia~~ immo-
ne quantum correpti. Etenim auctoritate Eginbarai, Dit-
mari Merseburgensis ; Ottonis Frisingensis, Chronici Halberstadi-
ensis & Hildesheimensis, ut alios recentiores taceant, affec-
tus judicii & nimii partium studii , facillimum erit e-
osdem convincere. Illi scriptores, utpote coævi, non posse
sunt non longe majorem apud æquos estimatores inve-
nire fidem ; qvam placita Polonorum , qui non nisi recen-
tiore ævo res gestas majorum undequeqve collegerunt
& saltem qvæ prosperè , id est cum gloria & virtute
accidisse visa sunt , in historiæ formam contulerunt.
Illorum vero , puta antiquorum fide scriptorum , cer-
te non paucorum sed plurium , probati potest , qvod
jam tempore CAROLI M. leges agnoscere imperii Roma-
no-Germanici , imò tributum eidem quoqve (d) solvere
coacti

(c) de orig. & rebus gestis Pol. L. IV. p. 450. cit. Beccus.
mot. biß. Geogr. cap. 8. p. 678.

(d) Gundlingius ps. 2. cap. 6. §. 2. p. 5. taxam duorum
millium & quateringentorum thalerorum imperialium , in co-
mitem , quosies celebrarentur , Polonus, clientelae pretium , in
eteris soluisse refert : quo cum ex veteribus bisoriis conferre
meretur Otto Frising. Chron. VII. 19. à Conring. citatus p.
294. de orig. Juris Germ.

coachi fuerint, quemadmodum subjectionis tesseram eandem successoribus illius quoque, bona fide, in imperio numeravisse constat. OTTONIS III. vero liberalitate BOLESLAUM CHOBRYUM seu aarem insignia ducis regali axiomatice permutasie non pauci sunt, qui pro vero venditent. Id quod cum videatur aliis fieri potuisse more eodem, quo hodie torques & insignia ordinum equestrium ceteris principibus conferri solent, independentiae jure semper salvo; ex illo amoris & benevolentiae insigni magis, quam subjectionis notam, nexum clientelarem POLONIAE neque tuto adstrui posse pretendunt. Quod cum alii, etiam MICHOVIUS assumat pro arguento plenariae exemptionis ab obsequio & tributo, quo Germaniae principibus gens sua ante devincta fuisset, de divortio scriptorum isto apposite judicavit Beermannus (*e*) quod proprio semet gladio jugulaverint. Et enim si auspicio Ottonis factum illud fuerit, ut ab obsequio & tributo liberati sint, tributarios jam ante fuisse res ipsa loquitur. Fateor Conringium & qui illum sequitur Dietericum (*f*), Gundlingium (*g*) aliosque vocare in dubium, quidquid de BOLESLAO non clientelari devotione vincito, sed eodem eeu socio & æquali OTTONIS, fabulentur alii, adeoque BOLESLAO II. in acceptis refenda esse, quæ de BOLESLAO I. pro more & æmulatione ævi illius, jacentur magnificè. Sed cum dissensio ista ad nostrum institutum non pertineat, qui quærimus saltem, utrum POLONIA aliquando GERMANIAE obnoxia fuerit, ad nostrum scopum satis erit ex OTTO-
NE FRIJINGENSI, VIPPONE, CONRADI imperatoris biographo & GOTOFREDO Viterbiensi, CUSPINIANO ceterisque a CONRINGIO

addu-

(*e*) Hist. orb. terrar. II. p. 678. (*f*) hist. imp. Germ. XX.
p. 32 (*g*) Europ. Stats hist. II 10 2.

adductis didicisse, quod Boleslaus ille recentior *Slavorum* dux, vi adhibitâ, ab imperio dividi & regio nomine insigniri per se ipsum intenderit, unde *audacis* cognomen meruisse videtur; verum prælio victum horrendo & ingenti, jugum iterato admisso, & tributum, more majorum, fide & devotione, qua deceret vasalum, quieta deinde praestitisse (b). Iстis testibus coævis constare arbitror feudali nexu *Germaniae* olim *POLONIAM*, idque satis diu conjunctam fuisse. Quæ obligatio licet nullo non tempore incommoda & demum gravis cervicibus sarcina videretur, adeoque dimovendæ illius occasionem oblatam quamcunq; captarent *POLONI*, præsertim turbatâ non simplici vice, pace ipsa *Germaniae*; ab *OTTONIS M. ævo*, ultra *FREDER. II.* tempora tamen, semper fere imperio tributariam fuisse gentem, *Conringius* egregie demonstrat. *Pri-mislaum* regium nomen sibi asseruisse iterum, non negat, sed pristino jure clientelæ utrinque salvo & incolumi. *CASIMIRO* vero *M.* illam ex solido laudem deberi ait, quod leges, cultum & majestatem regno intulerit, adeoque *Polonias* suas ab imperio *Germanico*, à moribus & legibus *Saxoniæ* gentis, quibus haec tenus paruis-sent, in totum subtraxerit (i), idque *Ludovico Bavarо* *Cae-sare* regnante, cuius in *CASIMIRUM*, nomine rebellionis, anno 1338. lata sententia a *Conringio* citatur (k) etiam. Sed cum defectionem aleæ plenissimam istam, non proprio ausu regem, sed in virtute obedientiae sedis apostolicae consilium illud ingressum fuisse constaret, contra stimulos sese movere neque publicæ neque sua saluti expedire

E

vñsum

(b) J. C. Dieter. cit. loco.

(i) in libro de orig. Jur. Germ. p. m. 196.

(k) *Conring;* via loco modo adduct.

vium fuit Imperatori. tanto minus, quanto aureae bul-
lae periodus & una cum illâ insignis imperii inclinatio
prope instaret. quâ manente, tantum abest pristinam
speciem pennis plus isqve nitentem servare possit ma-
gni Cæsaris ales, ut implumis hodie, idqve intra fami-
liam redditâ, nidum ipsa suum, agre tucri possit (1).
Existimat J. A. CRUSILLIS (m) SVETHIA M luæ præ POLO-
NIA præminentia argumentum non leve inde desume-
re posse, qvod hæc gens sero admodum, sine dubio
serius quam Svetbia, excusserit jugum imperii Germanici.
Sed cum Svetbia nunquam traxerit illud cum Poloniâ ju-
gum, qvod ex sequentibus constabit: qvin, omnis et-
iam controversia regni papistici de sessione & mutua
prælatione regum, una cum repurgatione doctrinæ po-
liticæ pridem evanuerit; jure præcedentia ex mutuo
consensu & pacto eorum, qvorum interest, omni pe-
nitus suspenso: qvalem ex frivola observatione ista lau-
reolata a SVETHIS exspectare velit, certe non video.

Tbes. VII.

Sarmatiam inter Germaniamque in civilibus, qvemadmo-
dum in divinis hodie quoque, communionem impe-
rii qvandam intercessisse audivimus. Qualis MOSCHOVIE
status & ad imperium Rom-Germanicum habitudo fuerit;
utrum exerciti in illa gente fiduciarii juris specie aliqua,
fascias sibi plures asserere qvæant Germaniae ALIQUISTI, eas-
dem

(1) Conferri potest Petrus de Andlo de imperio R. G. in ipsum
notæ Marqv. Freheti pag. 112. & pag. 221. addé si vis Hippo-
liti a lapide dissert. de ratione statu, & picturam symbolicam
rubro præmissam.

(m) De universo jure prædictis p. 477.

demque in modum *Tigrani* illius, coronæ imperiali suæ interere, deficientibus historiarum monumentis, magis intricata quæstio est. Quemadmodum enim *Germania* ipsa, ante *Carolingos*, non satis unita & exulta fuit, ut ad aliorum populorum commoda opes suas dispensare potuerit; ita de *Russâ* multo magis constat, quod ante seculum XIV. ejus res perplexæ admodum fuerint, neque satis sibi constiterint. Et quoniam cum ceteris Europæ regnis foederum aut bellorum commercia non nisi rariora pridem coluere *Moschi*, de facie antiquâ imperii illius neque nisi sparsim & quasi in transcurso relata nonnulla apud exterios scriptores offendere licet. Igitur comparis & sociis in modum *Roma* tractarit gentem istam; ex quo an verò nullo loco habuerit, arduum est atq; difficile explicare. Cum Imperatoribus Constantinopolitanis, ut propter fidei consortibus potius quam Romanis amicitiam coluisse, eandemque affinitatibus ultro citroque contractis stabilivisse constat, neque enim alio, quam isto, nuptiarum scilicet & prætentæ hæreditatis jure aquilam *Romanico-Constantinopolitanam* diadematis insigni suo insertam hodie gerunt Moschoviæ principes. Istis Imperatoribus R. ceu dominis, utrum clientelari jure devincta aliquando Russia fuerit, in praesentiâ non querimus. Interim quæ ex novellis *JUSTINIANI de Scythis* ad tribunal Romanum provocantibus, gentis *Suevicae* præjudicio citari solent, Moschis imperio isti vicinis potius, quam procul dissitæ genti convenire, in sequentibus visuri sumus. Quod Germaniae imperatores attinet, amicitiam cum iisdem pridem & demum foederis societatem post excidium Cæsarum Græcorum, coluisse Moschovitas, non nego. quod verò præter amicitiam, crebris legionibus

expetitam, reverentiam Imperatoribus R. Germ: idque semper exhibuerint dominatores Russiae (a) ut crederem, me non facile induci sinerem, nisi stirpis sue originem à Germanis, Russorum annales agnoscerent & ad eandem fabulam JOAN. BASILIDES II. magnus dux & Cæsar ipse quoque provocaret. Id si verum, quid sanctum magis atq; justum, quam matrem habere in potestate lōbolem familiæ & gentis suæ? Scilicet ex Varegiâ & tribus fratribus Varegîs Moschovia olim dynastis, quæ Ruthenis hodie præst AUGUSTA DOMUS genus suum deducit. Illa verò triga dueum & dominorum unde venerit, ex Vagria Holsatiæ ditionis, an verò Scandæ insulâ, Wargon olim dictâ, lis est, quæ etiamnum sub judice hæret. Qui ad Germaniæ imperatores fasces & opes ceterorum Europæ regnorum unicè referri volunt, Vagriae modo, modo Prussiae, saltem connubio gentis utriusque Varegos debe re natales suos existimant. Verum quanto & quam tortuoso intervalllo illorum procedat computatio, de Varegiâ & originibus gentis illius, dissertatione geminâ apud nostrates nuper ostensum fuit. (b) Cum OTTO M. Germaniæ præsideret, reginam Russorum HELENAM (Olga alias) virtutibus imperatoriis assurrexisse & pro episcopo presbyterisque, religionis caussa mittendis per legatos supplicavisse, REGINONIS continuator una cum LAMBERTO Schafnaburgensi memorat. Sed cum ex locitate scrorum insidiose efflagitata, ad subjectionem civilem, ejusve speciem aliquam, non valeat argumentatio, ad rhonib; istud testimonium, licet ab antiquitate de-

prom-

(a) G. S. Treuer de amicitia German. & Russici Imper. §. IV. pag. 6.

(b) prodit altera Londini Scan. 1731. altera Aboæ 1734.

promtum, nil facere, qvisqve videt; nisi qvis prefum-
tam BIORNONIS Svetiae regis legationem ad CARO-
LUM M. imperatorem, & demum LUDOVICI pii factam
Ansgario potestatem (c) praedicandi in septentrione Eu-
ropea, in nostrae gentis fraudem ejusque subj^{ectio}nis
invidiam, de qua postmodum, interpretari velit. In-
terim conjurationes multas atque bella intestina in Mo-
schoviâ Germanos saep^{iter} oppressisse, sunque auxilio fi-
nes eorum amplificavisse Treuerus JOH. BASILIDIS apo-
logeta (d) instat (e) Qvâ re licet in Ruthenos, quam ceteras
Europæ gentes fidem suam magis sedulò expromserit cli-
entela Romana, eo prorsus modo rem, h. e. imperi-
um se habere indigitans, quo habere oportuerit, tamen
inter utramque gentem non nisi politicam qvandam sym-
pathiam intercessisse admittit. contradicente licet JOH.
LINTURIO Rolevincii continuatore, P. JOVIO, KIRCKNERO,
aliisque. quorum illi non unâ legatione, sed pluries, &
quidem praecipue in comitiis Norimbergensibus ducem al-
borum Russorum MAXIMILIANO imperatori obedientiam fe-
cisse & illius dominio se suosque subjugasse, ajunt: hic autem
a RUDOLPHO Caesare, suo ævo quoque, ducem magnæ
Molchoviæ fastigium regiæ dignitatis, regiamque coronam
enixè efflagitasse perhibet. Perspexit, inquit Kirchnerus,
in illis terræ suæ ejusque barbarie^r nubibus sublimiorum bono-
rum

(c) Spegels bewis til R. hist. p. 4. Sc.

(d) Confer sis dissert. Upsalo nuper habitam de Johanne Ba-
silide tyrannorum principe. itemque Holbergii in panegyri-
bus nonnullos epigramma verum & concinnum: Qvot strages
hominum, tot sunt præconia laudum. Patrantur cædes,
has quia scripta probant.

(e) Idem Treuer cit. dissert. pag. 33. Sc. 34.

rum & dignitatum fontem in nullo alio, quam in imperio Rom. Germanico esse querendum - Existimavit titulum novum regis eo honoriscentiorem, quod ab ejus imperii capite esset accessitus, à quo non modo vicina Polonia, sed & Bohemia & Dania pluraque alia regna apicem suum atque culmen olim consequuta essent. (e) Horum fidem, præsertim priorum duorum convellere velle videtur HERBERSTEINUS, pro improbabiliter habens, qvod Cæsares Germaniae, quibus superiores semper haberri volueret Moschoviæ Czari, de regio nomine & diadematè convenerint. Quidquid sit istius rei, Treverus medium intercedens, apud utramque partem scriptorum horum, gratiam iniri posse sperat (f) si ab aulâ Cæsarea & Romanâ quæslivisse dixerimus Czarum Moscoviac, non ut dignitas una cum regio nomine sibi conferretur aliqua, sed duntaxat ut in literis & documentis publicis idem ille titulus personæ & nomini suo adscriberetur. Illam vero fabulam & non aliam ludere voluisse Czaro, qui pridem fuissent, probare annititur exemplo PETRI I. imperatoris, qui ut titulum, quem à populo nactus fuisset, apud reges & principes Europæ pari modo acqvireret, itidem per legatos nuperrimè effecisset. Verum cum illa via ambienda prælationis, nec non prætensionis insinuandæ non ante iniri cœperit, quam de Germaniæ Cesarum in conciliis proædriâ, itemque regum inter se invicem relatione disceptationes, recentiori ævo, exspirarent: quin neque ratio sufficiens subsit aliqua, eur actum juris gentium istum ex nostris moribus potius, quam opinioni illius ævi convenienter dijudicemus; de MAXIMILIANO I.

qui

(e) Orat. I. R. m. 576.

(f) citat. differt. pag. 37. confer.

qui alibi reges & compares status, certe sibi nullo modo obnoxios (b) ceu Vasallos imperii tractavit, nullus dubito, qvin clementiae lux ambitu magnos duces Moschoviae, sicut ceteros Europæ reges, contineri penitus existimaverit. Eundem non aliam, quam conferendi imperii superioritatem in oculis habuisse, qui de monarchia sacra illorum temporum ejusque plenitudine potestatis, principe gemino, cleri atque populi circumdata, inaudivebit, nemo dubitabit (*) Tendunt eodem literæ pontificis ad Czarum datæ (i) qvibus, si suam in sacris fidem seqvi vellet, pontificiâ auctoritate se regalia ornamenta collaturum & regem deinceps appellaturum spondet. Et si quid rectè video, verba ipsa imperatoris PETRI I. qvæ citat Treuerus (k) & sonant de monarchæ, h. e. imperatoris titulo abs supremo orbis monarcha, h. e. imperatore R. G. antecessoribus Czaris Moschoviæ tributo, neqve alium sensum, si penitus introspexerimus, fundere videntur. Qvod si enim hodiernum in modum de eo saltē laboravissent, qui pridem fuere, Czari, ut in actibus publicis titulus imperatoris de se adhia

(b) Differet. hujus Sect. II. Th. 2. §. 3. & 4.

(*) vid. sect. post; Th. I. §. 3.

(i) Treuer cit. differt. pag. 34.

(k) Verba, quae in argumentum novi tituli imperatorii bal-
lae suæ praemittit PETRUS I. Imp. ita sonant: Weilen nun
dieses eine sehr curieuse piece ist und zu unstreitbarer behau-
ptung derselben denen monarchen von allen Russen hohen
predicare dienet, um so vielmehr, da ihnen solches von einem
Römischen Kayser (Maximilian), als dem grad nach, von
dem Ersten Monarchen in der welt, begelegt wird; haben
Ihs Czarischen Majestet ic. Treuer cit. diff. pag. 39.

adhiberetur, sine dubio hodierno more quoque, non aulam Cæsaris solum sed & ceteros Europæ reges de inscriptione tituli eadem compellaturi fuissent. *Verbo:* si titulus, qui hodie, jam ante, modo habendi eodem, insedit in nomine Moschoviæ Dominorum, illos solenni inter Europæos titulo *regis*, eodemque, si usum & opinionem spectes, quam *Imperatoris* angustiore salutare non renuisset *FERDINANDUS Caesar* (1): non novis partionibus eundem sibi stipulari opus habuisset f. mem. *PETERUS imperator*, neque titulorum seriei sue, qui medium intercessere, Russorum autocratores à suis omitti, expungi & ab aliis sibi derogari passi fuissent.

Tbes. VIII.

PERVENIMUS ad *BORUSSIAM*, quam regionem ante ducentos annos, imperii *Romano-Germanici* dominium agnovisse negari utique haud poterit. *Sclavorum* unâ cum Pomeranis, Bohemis & Ruzzis celebrem jam olim portionem Germaniæ fuisse *Scholastes* ad *ADAMUM* vetus testatur (2) quamvis verò de nationibus Sclavicis promiscue dici nequeat, quod imperio R. Germ. obnoxiae fuerint, de *Prussis* tamen non dubitat *Schurtzfleischius* qvin armis OTTONIS M. felicissimi *Sclavorum* domitoris, victi, & à seculo X. vesticiales imperio fuerint. De Prussis Russisque sub jugum missis *HELMOLDIUM* quoque testari, idem auctor est (**) nus

(1) *Gundlings Europ. stats hist.* II. pag. 232. adde *Wicqefort. de l' ambassadeur & de ses fonctions.* ubi Johannem Basilidem ipsum non alio quam magni ducis axiome ab exteris principibus donatum legimus.

(*) *Lib. II. 10.*

(**) *Helmod. I. 15. sitat. à Siburzfl. Diss. XXVII p. 4.*

TEUTONICI equites , a quibus ordinis quoque nomen est , illi fuere , qui recentiori anno infeliciter confecta versus Saracenos expeditione cruciata , in redditu Prassos , in quorum ultioneam a duce Masoviae excitati fuerant , in suam imperique Germanici ditionem redegerunt. HERMAN-NUS de SALTZA ordinis insignia una cum imperio in Prussiam intulit , idque FREDERICO sedente imperatore , cui feudum imperii novum , itemque docendi ac pugnandi dexteritas sacræ militiae illius , usque adeo grata fuisse legitur , ut ordinis magistrum ipsum in literis ad Franciae regem , præstite pietatis & officii illius nomine , fidelem imperio civem nuncupaverit , non quæ civis privatim modo , sed quæ beneficiario jure quoque sub imperio contineretur . Duravit illa dynastia in Prussia , donec Polonorum vexationibus exposti equites regno isti demum obnoxii redderentur . Accidit autem scena & imperii mutatio ista seculo reformationis ingrediente . Potuissest ordo declinare tempestatem illam , ni consilio collocandi in tuto regiminis sui ipse restitisset . Nempe in comitiis Treverensis de anno 1512. ordines inter ipsos statusque imperii , de Borussia in formam circuli Germaniae redigenda deliberatio instituta fuit . verum cum displiceret conditio , post paulo accidit , ut ordinem auxilio nudatum alieno , Poloni non difficulter incesserint & oppresserint .
 (a) Omnem vero rei gestæ memoriam , cum Schurz-

F

fleischio

(a) Schurtzfl. diss. XXVII. 13. EST in illa sententia P. A. Burgoldensis , cum quo facit personatus à lapide pacificus , quod eucalis Prussia à Friderico Wilhelmo electore Brandeb. fuerit imperio restituta . alii vera eo inclinant , ut putent electorem non dum restituisse , interim tamen teneri ad Prussiam in perio postliminio in Nederlandam . Verum falli in illa opinio

fleischio non aliis concinna & brevi magis oratione exposuerit, ejus verba in praesentia allegare operæ pretium erit. Cum i.e., inquit, Prussiae statu esset, ut magistro Teutonici ordinis defendi non posset, atque ejus rei causa CAROLUS V, ad quem supra illius jurisdictione spectabat, de auxilio solicitaretur; hic autem alia bellis distractus ope indigentem substitueret, maluit ALBERTUS (ordinis magister) POLONIAE cedere, quam irrita imperii subsidiis spe, omnia sui iuri atque ditioni ad se pertinentiis jacturam facere: quippe persuasus, necessitatibus illud, non fidei mutatae fore exemplum; siquidem nemo sit, qui non praeoptet liberari, quam perire sub externo hoste. Propterea cum SIGISMUNDO conventum, ut Prussia, in quantum generali ordinis magistro subjecta erat, in ditionem regni Polonici redigeretur &c. In illum modum Schurzfleischius de Prussis, eorumque sub imperio conditione imperii, anteqvam Polonici regni accessio fieret.

Tbes. IX.

DE Prussia ista sufficiunt. Inde in viciniam ad LIVONOS comamigrabimus; qvorum regionem olim Venetorum natio latissimis diffusa spatiis tenebat. Latium in Livonia quoque inveniri, & ferventibus turbis civilibus coloniam Romanam, Libone navarcha Pompejano, itinere & tempore eodem fere, quo Othinus in septentrionem devenit, in Livoniā immigrasse, historicorum fide multorum, pro non improbabili habet HERMELINUS nostras, in sua de origine Livenum erudita dissertatione. Utrum verò in trajectu Cæsaris Britannico classiariorum dispersa manus alia, ex longo errore, in eadem vicini sicut, puta Vene-

dici
one sua doctores, transactio Velaviensis de anno 1657. geni-
tive inspecta satis evincit.

dei plaga rates suas commodum subduxerint, quæ anno-
rum conjectura est, non nostrum est examinare in præ-
sentia, qui non de origine priscâ à Romanis arcetenda
aliqua, sed dynastia recentiori nominis ejusdem, in illa
plaga investiganda solliciti sumus. Ad nostrum scopum
pertinet, quod postquam seculo XIII. Lubecenses in Li-
voniam commercia exercere cœpissent, fama quidem sen-
sim magis magisque de CHRISTO ad cives regionis pene-
traverit; præcipue postquam episcopus Bremensis præco-
nes, sive apostolos eodem mittere cœpisset. Verum cum
novi apostoli, non illius pridem gentium doctoris in mo-
dum, doctrinæ mansuetudine, qua Christi ministros decet,
sed præpostere & virtute militari munera lui partes, re-
cepero seculi more, expedierint (a) remoram injectam
fuisse plantationi quis non videt? Interim cum urgeret
pontifex, Vaticanus fulminator ille, ut severitate, quam
fieri posset, maximâ, quorum intererat, rem adgrede-
rentur, hinc quoque fratres sacræ militiae, Enfieri vulgo
appellati, in societatem allecti fuere. Illis quemadmo-
dum apostolici patrocinii beneficium pontifex imperti-

Fz

vit:

(a) Emphatica est Holbergii Daniae historici de Tange-
brando Saxonico, eademque Islandorum apostolo, censura,
quod cum Norvagorum multos virium suarum robare prostra-
visset & occidisset, illo nomine missionem meruerit in istam gen-
tem ab O Tryggonide rege Norvagiae. Pro vero simili vero
babet Holbergius, quod cum linguae ignarus esset, pugnis &
ore gladii magis, quam oris sui gladio partes facri munera
explaverit. Det är troligt, inqvit, at som han war en Saxer,
som Islandarne icke kunde förståe, han ingen har omväntt,
utan med kaarden i handen, och med näverne. Hist. Dän.
I. pag. 92. & 94.

vit: ita jure & conditione, quā pridem Teutonici Macriani, ensiferi *bi fratres*, itidem Germani, in clientelam imperii recepti fuere. Qvæ ne pondere justo destituta habeatur assertio, Schurzfl. sua auctoritate efficiet. Ille vero de Alberto Rigenſi metropolitano memorie prodiit, qvod cum auctoritate superiorum a Meinhardi antecessoris sui apostolica manu vetudine discedere constituit, & virtute gladii magis quam verbi colligere aggressus fuisset novellum ovile suum, commodum tunc quoque fratres sacram militiam professi ad tuendam religionis cauſam excitati fuerint. idqve Innocentio papa III. sedente, qui potestatem iisdem liberaliter indulſit, ſpatium terrarum, qvodcunq; occuparent retinendi, & sub auspiciis Germanicis quoque possidendi (b) Verum non hoc tempore primum, ſeculo ineunte XIII. puta, ſed multo ante Livoniā Romano imperio, subjugalem factam fuiffe, multi ſunt, qui contendant. Gundlingius certe (c) Germaniam, unaq; Venedici ſinus viciniā omnem, adeoque Livoniā CAROLI MAGNI imperatoris factam fuiffe urget; prædeceſſorem in illam ſententiam leqyutus, ſine dūbio, Brüſchium (a), qui inter ſepTEM veteris Germaniae ſedes epifcopales, ex antiquo iſtituto priſcorum imperatorum fundatas, Rigenſem in Livoniā quoque numerat. Urbem ipsam immediati ſtatutuſ eſſe, ejusq; archiepifco poſt locum & ſedem in co-mitiis imperii competeſ Gundlingius ait (e). Hoc verò insti-

(b) Vid. Schurzfl. diff. XXII p. 5. & historicos ibi citatos.

(c) Europ. ſtatis hift. II, p. 4. (a) Libro de Germ. Archiepifcopis, quo cum conſerri potest Conradus Celtes & deniq; Dieter. Hift Aug. Otton. Magn. p. 143. &c.

(e) Gundl. Europ. ſtatis Hift. II, p. 420.

insticatum, quando primum ceperit, *Livoniæque* quo consule primum ditionis *Germaniae* facta fuerit, expilcari non dum potui. & dubitaverim etiam, in illa incertitudine veterum historicorum, an incertam rem istam nostro seculo quis certam facere possit: præsertim cum non uno impetu, sed per intervalla, idque per blandicias ad patientiam externi iugi, cives ab initio alleati & deliniti fuisse videantur. Quæ vero consuetudine & moribus introducuntur, eorum talem indeolem esse novimus, ut vestigium ortus sui vel nullum vel exiguum relinquant, neque nisi conversione inseqvutâ, sentiantur. Quidquid sit de initiis feudi *Livonici*, sufficit in præsentia probatum ivisse, quod feudum imperii fuerit, & demum seculo abhinc secundo, in modum *Borussiae*, desierit seqvi imperium *Germaniae*, inqve clientelam partim *Polonie*, partim regni *Suebitie* quoque transferit.

SIGISMUNDUM Polonicum regiones amplias & opulentas easque Germanorum sanguine partas, omni sine imperatoris & principum assensu, ab imperio sejunxisse *Schurzleischius* non sine indignatione commemorat (f). *ESTHONIAM* vero, quæ tempore eodem dominum mutavit, imperatorum *Germaniae* non unius, sed plurium consensu, imo ad instantiam illorum etiam, cum laborantibus à tyrannide vicina, sociis ipsi succurrere non possent, *Suebitiae* ditionis factam fuisse, non *Schurzleischius* solum (g) sed ex nostratis *OERNHIELMIUS* &c. actorum publicorum incorruptâ fide evictum dedere. (h)

SECTIO

(f) cit. diff. de ensiferis eqvitisbus p. 19.

(g) ad finem Diff. citat.

(h) via PONTI de la Gardie pag. 207.

SECTIO POSTERIOR.

Thes. I.

Quod DANIA feudi & clientelæ jure subjecta fuerit
Imperio, negant scriptores Dani recentiores omnes
 fere, præter HVITFIELDIUM. In primis vero OT-
 TO KRAGE nobilis Danus, in dissertatione sub præsi-
 dio J. O. LABORIS Pr. Argentorati habitâ, & post e-
 undem OTTO SPERLINGIUS professor Hafniensis, qui iti-
 dem commentatione erudita, quam THEODAN appellâ-
 vit, probare conatur Danos nulla ratione plane imperium
Rom. Caesarum agnoscisse. Scilicet quod de SAXONIBUS BOX-
 HORNIIS judicat: *ingenia generosa illorum à monarchia ab-*
horruisse, idem de proseminatoribus eorum in septentrio-
 nem longius remotis certo certius dicere velle videtur,
 quod ab illa priscâ Româ, non titulum, non nomen,
 neque leges aliquas acceperint, sed dederint potius. &
 id recte quidem. Quod si vero de regno Franco-Teutoni-
 co, quod nomine eodem se deinde venditavit, sermo
 fuerit, utrum ad illius patrimonium pertinuerint Dao-
 ni? vereor ne sit illud problema historicum testibus in
 contrarium tot & tantis excussum & in planum jam an-
 te deductum, ut nisi fidem historicam omnem penitus
 in dubium vocare velimus, factum nullatenus negari
 possit. HENRICUS Aucteps rex Germaniae primus erat,
 qui,rupto borealis Saxoniae limite, in Daniam cis ma-
 trinam, puta Cimbros se infudit. Et quemadmodum Cim-
 bri eorumque reges, præcipue vero GORMO, & ante
 cum GOTHRICUS, ultra Eidoram regnum suum in Nordo-
 albingiam proferre gestiebant: Ita sive, id est, Saxonii-

ex ditionis facete Cimbriam GORMONIS, imperator impendio laborabat; quæ regio Saxonibus paruisse, & armis licet OTTONIS Vittikindaci paulo ante recepta, incursionibus Danorum piraticis tamen crebro exposita fuit. Hinc belli Danici semina atque primordia; etiam si superstitionis jugulandæ speciem, pro more seculi, belligandi instituto suo prætexeret HENRICUS. Quid vero factum? Vix DANIAM cum exercitu ingressus fuerat imperator, anteqvam Gormonem, suo terrore modo Saxoniam quassantem, vinceret, tributum pendere, & denique Christi jugum portare edoceret (a). Hac via Danie sub jugum missis, Marchionatum fundavit princeps victor, ibique Saxonum coloniam ad novos motus in excubiis collocavit. Sed cum evoluti malis suis Dani, pro ut fieri vulgo solet, ad ingenium redirent & una cum legatis Marchionem ipsum cum custodibus improviso opprimerent, bellum cum Dani, OTTONI imperatori novum illico natum fuit, cuius ille, ADAMO teste, exitus erat, ut post memorabilem utrinque editam pugnam, victores discederent Saxones. Dani victi ad navescesserunt, tandemque conditionibus ad pacem inclinatis, HARALDUS subjicitur Ottoni, & ab eodem REGNUM SUSCIPIENS tributum & Christianitatem in Dania recipere spondit. quin in Bremensi ecclesiâ præcepta regis servari etiamnum suo ævo, testatur idem Adamus (canonicus ejusdem ecclesiae) quæ signent regem Ottонem in suâ dilectione regnum Danicum tenuisse; adeo ut etiam ille episcopatus donaverit (b). Plures ab antiquitate iuxþþus illius

(a) Witichindus sub fin. lib. I. annal. Sigebertus Gemblac: in av. 935. &c. citati à Dieterico in Histor. Aug. XI. 51.

(b) Adam. Bremensi. bistor. eccles, lib. 2. & 3. Ultram pto

minus rei gestæ testes allegare non est opus. Sufficit ad-
damus, qui teste Baronio, sacrilegium duxit in cuiusque
rei tractatione mentiri. Sufficit ostendisse OTTONEM
extorsisse Jutiam HARALDO & postliminio recepisse eam;
non in gratiam alienæ potestatis, sed suæ majestatis e-
minentij jure in tria amplissima sacerdotia divisisse, &
denique regem Daniae, qui hactenus sine lege imperare
consueverat, alienigenam dominum in posterum, id-
que non quâ regionem modo sed & religionem, pati
coactum fuisse. Qvam ne incauto dolose expressam, aut
in morte pacientium sublatam qvis existimet fidem ul-
tro citroqve datam, per intervalla temporum non mi-
nus anxiè renovatam fuisse, annalium fide eadem pro-
num erit videre. Extant cetera inter Hamburgensis ecclie-
sæ anathemata, privilegia duo, non OTTONIS M. vittoris
solum, sed & filii illius, diversis temporibus edita, qvi-
bus qvidqvid proprietatis in regno Danorum ad ecclesiæ
Sliesvigensem, Ripensem, Arusensem & denum Ottens-
vigensem (Ottensee, non Odensee) pertineret, ab o-
mni censu fisci sui, omni juris sui servitio, adeoqve ex-
actorum suorum infestatione absolvunt, & disciplinæ Brem-
ensis Archiepiscopi ejusqve advocati in posterum subesse
jubent. Data sunt & signata privilegia ista annis
incarnationis Dominicæ DCCCCLXV. & DCCCCLXXX
VIII. (*). Explicat Holbergius institutionem novellæ ec-
clesiæ

ad terram genibus in gratiam priorem, idque Vismariæ
receptus fuerit Haraldus (de quo acta Dithmarus Merseb.
& Herman. Contractus) aliorum, non nostrum erit diju-
dicare. Cf. Gundlingii Deutsche Reichs histor. p. 357. & 358.

(* Lindebrogii Scriptor. Eccles. septentr. edition. Fabricii
pag. 134. & 134.)

clesia Danicæ à CÆSARR. factam, per curam & procurationem quandam episcopalem, quam cum maiestate ipsa regni Danici ejusque exercitio, perperam alii confundant. Verum si formam ipsam verborum & cetera tolennia ad victoriam & subjectionem modo memoratam quis referre velit, *majeſtatem civitem*, charactere magis evidente alio, vim & plenitudinem suæ splendorem omnem, præser-tim in tributis exigendis, nullo modo exprimere potuisse, facile videbit. Sic de LOTHARIO imperatore OTTO Frisingensis, ejusdem ævi historicus memorat, quod cum imperio se subducere per vim attentaret rex MAGNUS, eundem ad comitia regni Halberstadiensi citaverit; inibi non ad accipiendam iteratò pristinam conditionem modo adegerit, verum ab eodem Daciæ (c) rege, in signum subjectionis, ad decorem imperialis reverentiae, gladium, sub corona, sibi deferri fecerit (d). Unde concludit CONRINGIUS (e) regem Danicæ eodem tempore archi Mareschallum imperii egisse. Sine dubio pietatis & observantie zelo eodem prope, quo seqviore ævo CHRISTIANUS I. rex, Sacrorum Monarchæ R. ad manus adstabat, simpulum aqua plenum manu præferens, quamdiu missatice operis sacrum pontifex celebraret & absolveret (f). Quid? quod agnoscit ipse Danorum magnus

G

histo-

(c) Daniam dictam vult. non Panno - Daciam, quam in ditione imperii ad Francos & Germanos delati nunquam fuisse, monet Schurtzfleisch. assert 46.

(d) Lib. VIII. 19. citante Conringio de Fin. G. exorcite, X. §. 13. pag. 547. add. Chron. Hildesheim. & ex eod. Gundlingius Z. N. historie pag. 500.

(e) de Finibus German. assert. sepe citata,

(f) Holbergs Danska histor. I. pag. 72.

historicus *SAXO* & ex illo *Stephanus SVENONEM* Daniae principem ab imperatore *FREDERICO* Anobarbo militem, id est, Vasallum imperii constitutum, id quod praetextu veteris firmandae amicitiae quidem, sed re vera ut minis eundem adigeret ad imperata facienda; factum fuisse, utriusque instant. Rei gestae memoriam, prater *Saxonem*, attingere non *Fredericum* ipsum modo in epistolâ ad patrum, sed & nobilissimos ejus aetatis scriptores, *Othonem* modo nominatum, itemque *Guentherum* poëtam, idem *Stephanus* auctor est; penes quem carminis & apographa tabularum legi possunt (g). *GUNDLINGIUS* licet in præjudicium *Canuti* (prioris æmuli), quidquid acciderit, factum fuisse non neget: interim diploma annalibus Paderbornensibus à *Sebatenio* insertum citat, cum chronico *Hildesheimensi* consentiens plane, quo Vasallos imperii ipsi se agnoscant Dani; imo sine consensu imperatoris nullum semet admissuros regni principem, jure jurando receperint. (h)

§ 2. Fuere ista consilio & virtute *FREDERICI* imperatoris in imperio gesta, quem ad exaltandum Germaniae suæ honorem, Christiani sanguinis pretio ingenti in Asiam & Palæstinam semet conjectisse constat. (i) Posteros sine cæde & sanguine, zelo & itinere eodem ad inserendum famæ suum nomen perrexisse nemo mirabitur. Quæ *CAROLO IV.* imperante, conditio Daniæ & ad imperium Germanicum relatio fuerit, reconciliationis diploma sa-

(g) not. ad *Saxon.* pag. 236. & ex codice Reinking. vid. p. m. 166.

(h) Deutsch. Reichs hist. p. 919.

(i) Arnoldus Lubecensis libr. III, cap. 78. Schurtzfleisch. diff. 36. p. 48.

tis innuit, quo *PALDEMARUM* regem non in gratiam modo se recipere ait imperator, sed & yi & ope omni clementam eidem praestare velle pollicetur. Adducuntur tabulae illæ Danicâ linguâ ab *HOLBERGIO* (k) quæ cum breviores sint, easdem inferiori paginae loco quoque subjungere non displicebit (*). Putat vir, nostra laude major, phrasin illam: Taga til naader (cui respondet altera illa forlade) esse stylum curiae Cæsareæ ævi illius, neque alterius partis superioritatem aliquam implicare, sed Cæsaris in ordine parium, primum locum saltem indigitare. Igitur taga til naader och taga til wånn idem valere putat (l) Verum cum de ratione status *IMPERII* illius ævi, non facile quisquam dubitaverit, quin una cum ordinis atque loci superioritate, provehendæ in majus jurisdictionis arcanum sinu occultaverit, veror de phrasí memoratâ illa non de nihilo, ne quid amplius in recessu habeat, licet verbis edulcata delenisi-

G 2

eis

(k) histor. Dan. I. pag. 437.

(*) Vi Carl af Guds naade Romerske Konge, Rigets formeerer och Konge i Bæhmen belynde och giöre witterligit med dette brew for alle dem, som det see eller låse, at vi den stormægtigste vor besynderligste gode ven Kong Waldemar af Danniemark och Venden och hans Venner til MADE have antagit, og saaledes tage, at vi af vor inderste hertens grund GODADE ham, om han eller hans venner havve giort noget mod os, og wille af all magt føge at beskytte og bestierme dem. datum Budesin Åar 1350 ic.

(l) loco citato, quem confer sis L. B. cum histor. ejusd. p. 84. ubi stylum curiae cum suis schematibus not. (n) evolutum videbis.

cis spem defensionis præstandæ socio, prisco more Romano (m) palam ostentet.

¶. 3. Itiusmodi omnia de *Dania* in ditionem *imperii* R. G. redactâ, qvamvis scripserint & testati sint historici non alii, qvam qvi temporibus iisdem fere, qvibus singula contigere, floruerunt, inveniuntur magno numero tamen, præsertim indigenæ scriptores, qvi testes incorruptæ fidei istos eludere conantur, & qvæ in præjudicium universæ gentis non debitâ cum circumspectione proleta videri possunt, de limitaneis regionibus non nullis saltem accipi volunt; modo, qvo de *Britannia Saxonum* perhibet, qvod *Gallorum ditioni inclinata* fuisse, id qvod non toti *Britanniæ*, sed exiguae illius parti saltem in acceptis referendum esse censem. Sic non *Danos aborigines*, sed *Frisiæ Nordmannos* saltem *Danorum* fidem seqvutus *OTTONI imperatori* vectigales factos fuisse A. S. *VEELAJUS* in notis ad *Adamum* sibi aliisqve persuadere annititur. Absunt ab hæresi blandâ illa non procul literæ *MAGNI Smelb Sverbiae regis*, qvarum in responsoriis *BENEDICTI* papæ XII. recensio habetur, ubi terras regni *Daciae* in nullo unqvam, *imperio* subiectas fuisse, ille qvoqve contendit (n) Verum cum *AGONIS SVENO*, *Saxonis* ferè æqualis, cui multum tribuit *Holbergius*, *Daniam*, non *Frisiam* modo tributariam factam

(m) Defensionem sociorum colorem fuisse eum, quem appingere soliti fuerint apud Romanos olim dominationis magistri atque ministri, ex illius gentis annalibus plus satis patet. Certe non dubitavit Cicero, cum diceret: noster populus sociis defendendis, terratum jam omnium potis est. *Lib. de republ.*

(n) *Vastov. viri aquil. ed. Colen. pag. 196.*

factam fuisse ab OTTONE, totidem verbis expressum i-
verit (o) interpretationem Velleji manifesto falsam esse
non sine causa Schuritzfleischius instat. Loquitur, inquit,
Adamus, & unā cum illo Albertus Stadensis abbas tam e-
videnter, ut vel tedium moveat aliena explicatio Velle-
ji. HARALDUS, inquit abbas, OTTONI subjicitur, regnum-
que ab eodem suscipiens, Christianitatem in Dania recipere
sponsavit, idq; ut Otto S. Blasianus cap. 28. tradit, sub ho-
mine, quod hodie homagium dicitur. Atque Haraldus non
Frisiae regulus sed Daniae rex erat. Praeterea regnum suscipie-
bat ab OTTONE. Suscepiebat autem parendi, i. e. tributariā
ac postea beneficiaria lege. In illum modum Schuritzfleischius.
(p) SVETHIÆ princeps cur papæ palpum obtrudere vo-
luerit in illis literis, & Daniam non imperio sed sedi
apostolicæ censualem venditaverit, qvi argumentum com-
mercii literarii illius viderit, non è longinquo perspi-
ciet. Verum in re frigidâ, quid est ut studio nil pro-
futuro tantopere laboremus? Fateor hoc nostro seculo
hyperbolicum videri posse, qvidq; de Dania tributariā
sub imperio R. German. in annales relatum invenitur;
qvod, qvi potentissimo Angliae regno hac eadem tem-
pestate potiti sunt reges & dynastæ, proprii regni sui
limites vindicare nequiviverint. Verum conditione peni-
tius introspecta temporum illorum, nexum & seriem
nodi istius non difficulter inventuri sumus. Catholicana
esse ecclesiam Romanam, Catholicum pontificem, & u-
triusque jura armis qva qva versum inculcari debere, non
verum atque justum magis, quam pium atque sanctum
seculi illius more habebatur. Illud apostolicæ sedis e-
jus

(o) cit. bīß. Holberg. pag. 84;

(p) Dissert. XV.

jusqve senatus consultum , cum sine viribus ad effectum perduci ægrè posset , catholicum h. c. universale & sacrum imperium in temporalibus de novo instaurandum erat . Qui in illud augustè sancteque consecrati essent reges , illi ecclesiæ advocati & pastoris apostolici defensores salutarentur ; imo obseqvium , quod pontifici deberet , Christianorum nemo iisdem exsolvere detrectaret . Hac OTTONUM ætate Cæsarum , Germanicæ protectionis fastidium non dum subire cœperat Pontifices , neqve contentiones inter imperium & sacerdotium adhuc in apertum proruperant . Interim cum edicto Pontificis insulae per totum terrarum orbem juris publici essent , id est , ad imperium pertinenter (q) qvid mirum Daniam , quam maximam partem insularem novimus , superstitione eadem , quā pontifici reverentialis , subjugalem imperio quoqve factam fuisse ? Postquam inter articulos fidei recepissent : PAPATUM esse juris divini , alteri præcepto de reddendo CÆSARI tributo , simplicitate sanctâ eadem ad sensum suum non difficulter adscripsisse , credibile omnino . Quid multis ? motam fuisse isthanc controversiam de urbis & orbis dominio non heis & nunc primum , sed & alibi , idqve non pugnis solum sed & palpo , omnes norunt . Palponum verò Romanensium ausus , si qua promptitudine sub Arminio (Herman) duce , majores , eadem HARALDO quoqve repellere , commodum visum fuisse , hæcce de imperii in Daniam fiduciario jure , percontatio in analectis historiæ Germanæ , locum ægrè invenisset .

S. 4. Ista de Daniae regno , quod olim fiduciario jure
devin-

(q) Boehmers jurisprud. eccles. Tom. IV. differt. prooem S.
68. f. pag. m. 67.

devinctum fuerit imperio Romano Germanico, dicta sunt. Qvamdiu decus regni Danici supremum illud Germania complexa fuerit, & qvō seculo demum cesaverit prætensio illustris illa, magis, qvod vereor, ignoratur. Sunt qvi durante magno interregno, in illa ordinum *imperii* confusione longā, *Danos* una cum ceteris Vasallis potentioribus, se in libertatem iterum vindicasse volunt. *GOLDASTO* illa, præ ceteris sententia perplacet, qvi excommunicationem *FREDERICI II.*, *Imper.* viam *Danis* aperuisse, ait, divertendi à societate ci-vili Romanâ, qvemadmodum *sua* ætate, *CHRISTIERNUS III. D. R.* ab *imperio SACRO* Romano deficiendi auctoritatem civibus suis dedisset (r). *OERNHIELMIIIS* non ultra *CONRADI Saliqui* imperatoris ætatem durasse pro comperto habet. (s) *HOLBERGIIS* autem referre velle videtur ætatem juris obsolescentis illius ad seculum XIV. & qvidem exitum regni *VALDEMARII III.* (t) Sed cum sit illud omnium in confesso, etiam suffragio viri clari-simi illius, qvod imperatores Getmaniae ultra illam ætatem, pristinum jus suum urgere non dubitaverint qvoqve in illis regnis, qvi clientelæ fidem *imperio* nunquam receperint, (u) de cessante penitus prætensione illâ nil fere dicendum venit, qvam qvod modo, quo cœperit, sensim progrediendo qvoqve consenserit. Cum papismo effreni illo, literisqve renatis, pedantiani politici speciem hancce (x) oblanguisse sensim, & demum nostra

(r) C. Dieter. hist. aug. Germ. XII. p. §2.

(s) Histor. eccles. S. Goth. II. 4. 12.

(t) Histor. Danic. pridem citat. I. pag. 482. &c.

(u) Holbergs Danstæ histor. I. pag. 237.

(x) Idem ditt. libr. pag. 482.

nostra ætate penitus exspirasse, suspicari licebit. Qvod **CHRISTIANUS IV.** rex una cum Hungariæ **LUDOVICO** ætatis sive veniam sive vacationem ab imperatore quæsi- verit, ut credam, non facile induci possum, licet in expositione relationum novellarum anni 1724, factum pro vero venditet **STRIMESIUS** (y). Qvisquis enim faciem ævi, nec non imperii utrinque noverit, quam sub antecessoribus **FREDERICIS** atque **CHRISTIANIS** (z) Da- nia *Sacra & Civilis* de malis suis jam ante triumphaverit, ita ut, suo ævo, non exiguae partis Germaniæ præsidem aliquandiu egerit etiam *quaratus* ejus nominis **CHRI- STIANUS** (a) profecto qvod dominationem externi prin- cipis, adstrictius multo, quam ipse, imperitantis, depo- scerit, eidemque ipse, vel nomine illius quicunque aliis, fasces regni postliminio submiserit, prodigi rem similem non de nihilo existimabit. Ambivisse Imperato- rem, certe non invitum admisisse delationem & decla- rationem reverentialem istam, non dubitaverim (b) Ve- rum regem, majestatis suæ regniqvæ cum primis zeloty- sum, obtulisse, nedum acceptasle conditionem istam, nisi publicâ fide convictus, ægrè mihi persuadere possum.

Thes.

(y) Strimeshi Svenst. anmerkningar öfwer Post-Zdn. part. II. pag. 92.

(z) Fredericus I. tyranno trium regnorum, eodemque Cæ- saris affine ejecto, majestatem civilem, ejusque plenarium jus patriæ restituit. Christianus filius, papam exterminando, jus sacrorum pristinum restituit. Confer ss. Caroli V. impera- toris de principe hoc eodem juvete adhuc, judicium, quale le- gititur apud Messen. Scand. illusfr. Toma. V. pag. 80.

(a) Brachelii hist. belli Sveco-Germ. adae Gundl. Teuto- sche Stats hist. p. 1126.

(b) Confer si placet, Thes. seq. §. 3. 6 5.

AD SCANDIAM & qvidem præcipue SVETHIAM umbellicum illius, tanquam in portum tandem redeundum. Illam Imperio Romano prioris aut recentioris ævi, titulo quo cuncte subjectam fuisse, sine popularitatis præjudicio aliquo, penitus negamus. idque tanto confidentius, quanto de Romanis Imperatoribus nusquam prescriptum invenimus, quod potentiam suam ad fines, sub arcto, ultimos hosce extendere aggressi fuerint; neque si in animo habuissent, scopum facile obtinere potuissent. cum gens nostra, inde ab initio plagæ hujus insessæ, illud cum Scythis satoribus suis commune haberit, ut alienigenam dominum ægrè pati potuerit. Vincere adversam fuisse, non vinci, subigere alios & suos laræ pertinaciter defendere, inter titulos gloriae Svecanæ, ab exteris quoque referri notum est. Fretum Codanicum terminus fuit & Herculis columnæ illæ, ultra quas potestatem suam imperiumque pretendere hostium Svetlicorum non diu, neque impune cuiquam successit. Narrat de O. AUGUSTO Imperatore PLINIUS quidem (a) quod Hispaniarum circuitu, Galliarumque, trans Eimbrorum promontorium, Scytharum plagam humore rigente navigaverit. Verum quod occupati septentrionis famam idem invenerit, nusquam legimus. Sine dubio cum sitas ibi Sveonum civitates, præter viros & arma classibus perinde valere, (b) adeoque non sine periculo adiri posse animadverteret, contentus famâ navigati mari illius, ad cetera, quæ proposuerat, oceani litora exploranda enavigandaque cursum convertit. De JULIO

G

Cac-

(a) Histor. Natur. Lib. 2. cap. 67.

(b) Taciti German. cap. 44.

Caesare prioris proavunculo idem testatum invenimus; quod cum ipsos rerum fines, insulasque, quas deficiens natura sibi reservaverat, penetrasset, & in ceteris expeditionibus illa sibi saepe excidere passus fuisset, solemnia verba: *Veni, vidi, vici*, ad mare Balticum progressus, stilum mutaverit, atque in illo orbis termino non nihil mutata formula ista exclamaverit: *veni, vidi, fugi*.
 (c) Quā sincerā fide nitatur posterior antiquitatis memoria isthac, non satis scio. De *Gothis* nemo dubitaverit, quin ultra *Baltiam* in Romani imperii provincias illi non simplici vice irruperint, & cum principibus gentis illius primum foedera juncti, annua, in vicem stipendiis, munera ab iisdem acceperint, & cum successu temporis solvere Romani detrectarent, in *Italiā*, nemiae cursum victiarum remorante, ingressi fuerint; quin, inibi etiam orbis dominos debellari posse ostenderint, cum urbem dominam occuparent & *ATALLPHUS*, obliterate nomine Romano, pro *Romania GOTHIAM* planè appellare in animo haberet (d). *CAROLUM Magnum*, jure *Quiritium* à Papā donatum in finibus *Cimbrorum* & *Danorum* aliquando hæsisse legimus. *SVEDOS* autem attigisse, & ab iisdem obtinuisse, ut uno imperio, puta *Franco Teutonio*, aut certè imperii illius arbitrio, semet regi paterentur, nemo adhuc dixerit. Sine dubio, ad exemplum domitoris utriusque modo memorati, hic dynastiae *Francorum* auctor & amplificator à proposito retro-

(c) Bazii inventarium histor. Eccl. citat. à Dryzelio in dissertat. quae inscribitur: Lineament. gloriae Svec. paragr. III. quibus cum confer sis Heinsii Oratt. p. m. 67. fin. Iso-gæi Carta Gegerstöld p. 333.

(d) Orosius ib. VII. 43.

retrocessit partim rei navalis penuria, partim metu *Normannorum*, ferocissimæ & ad arma facile irritandæ gentis, cuius & robur & portio Svedi essent, teste *A-damo* (e). Verum sint illa licet independentia linea-
menta non inficianda gentis nostræ; qvamvis neqve Sa-
xonicorum neqve subsequentium Imperatorum quisquam,
quantum constat, Svetiam armis infestaverit aut de a-
gnoscendo dominio eminentे Germaniae appellaverit,
non desunt tamen, qvi Svetiam non minus qvam ces-
tera regna imperio subjectam fuisse urgent; saltem in
regibus creandis auctoritatē imperatorum sequutos fuisse
maiores nostros, nullo modo dubitandū censem. Inter qvos
ex veteribus est *ALBERTUS Stadensis* chronographus, qvi
VALDEMARIUM R. non nisi homagio *FREDERICO* impe-
ratori præstito, regnum *Suetiae* obtinere potuisse fabu-
latur. Sed convincitur falsitatis *Albertus* à *GROTI*, qvi
magistratus Romanos in Sveo-Gothis nullos unquam
fuisse, tributorum & vectigalium à Romanis imposito-
rum semper immunes extitisse, suisqve legibus & in-
stitutis *ipso* rem publicam administrasse testatur (f) In-
primis vero *CONRINGIUS* illo nomine popularem suum
coarguendum censet, qvod Svetiæ regnum *Valdemarum*
homagii jure à Cæsare accepisse referat. Nec enim, in-
qvit *CONRINGIUS*, ille simul Svetiæ regem egit, & Cæsa-
rum nemo in Svetiam huc usque aliquid tensavit: eoque
nil juris in regnum illud vel *VALDEMARIUS* petere, vel Cæ-
sar dare potuit (g). Loquitur ibi *Conringius* de Valde-
maro

Gz

(e) Schurtzfleisch. *dissert. XV.* pag. 6. &c.(f) Prolegg. ad *bistor. Gothorum*: item in *Antiquitate reip. Batav.* cap. 3.(g) *Lib. 5. 14. de finibus Germaniae.*

mare M. Daniæ rege, cui cum regno *Svebiae* ejusque principatu, nil illo ævo communionis aut commercii intercessit, nisi quis credat titulo, quo orbis insulas unâ cum imperio, adeoq; *Daniam* à pontifice pridem accepérat *CAROLUS Magnus* (b) eodem *FREDERICUM* hujus successorem contulisse *VALDEMARO Scandiae* insulam, quod illius majestatem, ceu superiorē adoraverit. Agnoscent soloecismum *Abbatu Stadenlis* istum, non inviti quoq; *Daniæ* scriptores ipsi, præsertim *HOLBERGII*. Et quod *VALDEMARIUM Svebiae* regem attinet, qui in illo regno unicus erat ejusdem nominis, facta collatione temporum, cundem post *FREDERICUM* barbarosam Imperatorem, seculo integro fere floruisse constat. Abbatem venerabilem modo dictum deserere, cum à religione officii alienum videretur *LIEBENTHALIO*, seculi superioris juris consulto, ex *Novellâ JUSTINIANEA*, ubi ab extrema *SCYTHIA* appellationes, ad imperii Romani curiam devolutas ait legislator, probare conatur idem, quod Sveones olim imperio paruerint (i) Verum à genere remoto & indistincto ad distinctam speciem *Liebenthalium* argumentari quis non videt? *Seytharum* nomen *Svetbi* proprium quis unquam dixerit? *Tartari* & *Moscib*; *Scythia* paludis (k) accolis, iisdemque Constantinopolitano imperatori ad Danubium, Danestrem Bogum & Danaprem (Dona, Niester, Bog och Nieperströmmen) vicinis illam laureolam potius competere non dubitabit, qui noverit *Scythia* denominationem, jam olim, quasi post-

(b) *Böhmeri jurisprud. Ecl IV. dissert. prælimin. pag. 67.*
collata cum pag. 12. ejusd. *dissert.*

(i) *Liebenthalis collig. Pol. VII. quest. 3. § 9.*

(k) *Ovid. tristium lib. III. 4. 48.*

61

postliminii jure quodam ab illis gentibus vindicari (1) Et SVEONES sacros illos *Scytbas* fuisse pridem, qui ex officio dirimerent, quæ secundum leges reliqorum & inferiorum regum dijudicari non potuerunt, ex *Herodoto* & *Mela RUDBECKIUS* observavit (m) Illos autem cum suis posteris pro tribunali Romano caussas egisse, quis sibi persuadere poterit?

§ 2. Nostro anno, quo judicio, an vero præjudicio *GUNDLINGIUS*, *historicus* de cetero accuratus & verè *politicus* cantilenam & tibiam eandem inflare potuerit, certè non video, cum in favorem Germaniae suæ, de illius, præ ceteris regnis, jure eminentis imperii majestatisque, in hunc modum differit: Wie kan ein Poslak, Dähne, SCHWEDÆ, Ungar, Francke, den vortritt haben wollen, da er doch unter die Deutsche Keyser gestanden (n). Utrum serio, an vero calami lapsu clientelæ Romanæ sociis ceteris SVECOS adscripserit, certe non video. Id scio omnem inter civitates liberas de ordine & præordiâ contentionem hoc nostro seculo non nisi arbitriam esse: adeoque hypothefin, longâ licet, sed vitiosâ præscriptione fundatam, quod *Advocatus ecclesiæ* ceteros Europæ reges in Vasallagio habeat, quemadmodum pontificis ille Vasallum agit, obligationem

juris

(1) Adam. Brem. H. Eccl. passim; quo cum conferri potest Sturlonides, qui de Andrea Russie principi testatur, quod ex Scytbia in Svetbiam venerit atque Norvegiam, suspectias adversus imperii aemulum petiturus. Adde hs Schurtzfleisch. differt. XIX. pag. 13. & 14. XLV. §. 3.

(m) differt, ac polyonomia Scandinæ p. 6.

(n) Discours über den jetzigen Zustand der Europæ Staaten part. II. p. 6.

juris perfecti, quam necessariò agnoscant, qui in eodem, cum ipso, statu naturali vivunt, nullo modo generare. Potest illud assertum *Gundlingianum* probatōnis speciem aliquam habere, quod ad tempora *GUSTAVI I.* regis subjugo *Danico Svetia* steterit, adeoque unā cum *Dania*, imo mediante illā imperatorum Germaniæ supremā dominationem agnoverit. Sed si quid isti inductioni subesset veri solidique, quis non videt omnem pro independentiā regni *Sveo-Gothici* suscep̄tam defensionem inanem esse; conditionem nostræ gentis, quam *Danorum*, imò baronum & comitum & ceterorum statuum imperii immediatorum duram magis & iniqvam jure meritoque haberi? Quapropter licet dissimulet vir illustris ex quo fonte vis illa mali proruperit, ignorare tamen nullus potuit omnem indignitatē status subjugis illius ad systema infelix trium regnorum referendam esse; dum sub specie unionis *liberae* gens nostra, idem dicere & facere adsveta, per mille fraudes ad leoninam fœderatae civitatis lanienam deducta fuit. Cujus si, constituto vadimonio, spectatores otiosi egerint Germaniæ *Caesares*, parum ex officio egisse, censendi sunt, certe quam ex civitate clientelari ejusque civibus proditis magis quam seryatis, gloriam ambire velint sibiique assertum ire, videre nullus possum. *Gundlingio* quod reponam, de cetero nil superest, nisi quod tabulis rei gestæ idoneis, quæ in questionibus facti omne ferunt punctum, adserit suum non corroboraverit. Monet alibi vir illustris non ex conjecturarum verisimilitudine proruere debere quemquam ad hæresecos calumniam aliis impingendam. Si quam clero prudentiam ecclesiasticam commendat, in cœribus ipse adhibere, can-
dem-

demque in rem praesentem vertere voluisse, profecto gentem, quæ, HEINSIO teste, Germaniam prostratam & semiviram MANUMISIT, non obnoxiam suis principibus haberi voluisse, non servitutis Danicæ charactere aliquo notare, nedum septentrionis universi subjectionem ex Danicâ inferre sustinuisse.

§. 3. Sed, inquis, inter majestatis, hoc est, supremæ potestatis civilis axiomata, palmarium haberi solet, idque merito: *SUMMUM RERUM JUDICIUM*; semper ita comparatum, ut controversiæ gravioris momenti omnes eodem referri queant, & quæ in illo lata prævaluerit sententia, voluntatis humanæ arbitrio alio infringi nullo modo possit. Isto divinitatis charactere non nisi *catholica* & *sacra* orbis regna exsplenduisse libri fastorum sacri & civiles testantur. Et quamvis hodie politicorum non pauci sint, qui summum orbis universi regimen, in quo Europæ salus conquscatur, agnoscere nolint, Svetiam tamen agnovisse priudem, eandemque non omnem Majestatis amplitudinem complexam esse, controversiæ non unius generis documento esse possunt, quæ, factæ ad *imperium provocatione*, præterquam in illo *Saturni LATIO* ægrè terminari potuerunt. Sic cum Svetiae regni ordinibus non conveniret cum Daniae rege, MAXIMILIANUS Caesar ad Cameram imperialem Svetiae cives citavit, adversus JOHANNEM caussam dicturos; & cum neque coram tribunali ordinario, neque coram arbitris delegatorum principum, apparere vellent, eosdem cum STURIO (SWANTON) prorege, tanquam perduelles, famæ & bonorum omnium ab Imperatore damnatos fuisse LOCCENIUS testis

stis est. Inde quoque, cum in *Guthis seu Gorbländis* olim discordiae, factiones, cædes & dissidationes increberent, *LOTHARIUM imperatorem* severissimi edicti sui interventu præstitisse legimus, ne in exitium gentis & civitatis erumperent. Dehinc *Lubecenses*, cum litium utring; ortarum arbitrium ad se traheret *GIULIAVUS p. m. rex*, auctoritati publicorum in Germania judiciorum multum derogari, conquestos fuisse, *OERNHIELMIUS* testatur. (1) Sed sunt istæ in subfidium innocentia ab *exterioris factæ* appellations. Sunt non minora, neque pauciora *civium* in promtu exempla, quoties ad intolerabilem injuriam *eorum* gravamina quoque vergere visa sunt, ad illam latè patentem orbis dominationem provocant um. e. g. *MAGNI HARALDI Scarensum* episcopi, ad exemplum *PAULLI de libertate religionis* atque regni *Imperatorem* appellantis, cum usurpatum longâ præscriptione *jus sacerorum ecclesiæ ademnum* iret ævi illius *PRINCEPS* (2) Dehinc *ERICI SPARRII* quoq; regni *Cancellarii* ut & ceterorum magnatum, qui cum perduellionis delati essent & ab excussione civili ordinaria ad judges è Germania deputatos provocarent, quanta in *Svethiā* pridem fuerit & hodie esse debat majestas & jurisdictionis *sacri IMPERII*, suo sub exemplo, ut cetera taceam, monstraverunt.

S. 4. Ad illam summam referri possunt, quæ pro *Imperio* in regnum *Svethiæ* jure fiduciario moveri solent. Verum quid ad nostra mœnia istiusmodi ex pelvi fulmina possint, age, videamus. Et quidem primum, quod *MAXIMILIAN. I.* ejusque in *imperio* præcessores

& sue-

(*) Spiegels beriths til Ewensta Kyrkio-Historien
pag. 153.

(p Oernhielms visa Ponti da la Gardie p. 159.)

& successores attinet, qvis non videt artibus, qvibus
 alii imperium in exteris ambientes, iisdem hos quo-
 que Svetiaæ patronos semet obtulisse, qvamvis de pa-
 trocinio eosdem Svetbi nunquam appellaverint. Petiit
 Daniae rex in componendis suis cum fœderatâ gente
 controversiis, Imperatoris ceu mediatoris arbitrium. Qvod
 verò trium regnum monarcha externum principem,
 ceu superiorem, in se & cives suos populerit, ab ingenio
 non regis solum sed & ævi & regni illius procul remo-
 tum, qvisqve videt. Citavit Imperator, voce præconis,
 Svetiaæ ordines ad tribunal suum non alio intuitu,
 quam ut admissa illâ fori externâ conditione & compa-
 ritione, eundo per gradus, ad diversam & novitate so-
 lâ tolerabiliorem servitutem cives alliceret. Sed qui
 malo suo satis ante diu didicissent Svetbi, primum ad
 subjectionem gradum esse potentem unum, nendum plu-
 res adscivisse patronos: externum verò principem ad
 dirimendam arbitrio alienæ gentis controversiam voca-
 tum, sententiæ suæ, qvamcunque tulerit, legis auctori-
 tam nullatenus arrogare posse, excussis penitus re-
 cessibus metuendarum rerum istarum, ad tribunal, qvam-
 vis citati, non comparuerunt. quin, in jus & ditionem
 Germaniæ, postlimiñii titulo aliquo transire, ignavam
 reverentiam, qvæ fundamenta avitæ libertatis ad un-
 gverem everteret, judicarunt. Svedi, inquit LOCCENIUS,
 sententiam, tanquam vitio latam non accepearunt, quippe in
 absentes & non auditos pronunciatam. qui in jus vocaci, quum
 desiderassent caussæ suæ judices extraneos & abs studiis par-
 tium alienos, nacti Daniae regi conjunctos, eosdemque ac-
 cusatores & judices, tunc absfuerunt, quam ut praesentes il-
 lis judicibus hanc obnoxie caderent. Emissum in illos Impera-
 toris

toris editi fulmen nihil quoque ponderis habere dixerant; quippe promulgatum ab illo, qui non dexter de re informatus esset, nec adversam partem audivisset, & quod caput esset, qui nihil juris aut imperii in Svedos haberet. Se vero us perduellionis ac majestatis reos falso accusari, quum in formula triu[m] regnor[um] foederis, concepiam verbis proceribus regni, si Rex idem pactis non steterit, IPSIS salva omnium existimatione & vita, adversari & a fide ejus recedere, permittatur. (q) Haec tenus Loccenius. A LOTHARIO Cæsare ejusque nepote HENRICO Leone juribus & privilegiis amplissimis donatos fuisse Visbyenses, non negamus. tanto minus, quanto sit illud de posteriore, puta SAXONIAE & BAVARIAE duce magis notum, qvod Svecos, Danos, Russos & ceteras vicinas gentes ad navigationem & mercium cum civitatibus VANDATICIS suis securam permutationem, missis ultro citroque legatis, invitaverit sub sigillo publicæ fidei, ut quam sortem exercenda mercaturæ faventiorum stipulatus esset emporiis suæ ditionis, penes se exteri illi quoque invenirent. Ad illam rationem leges & jura VISBYENSIBUS ab exteris principibus lata & comparata fuisse olim, ex ipsis legum tabulis, pro more suo, solide ostendit Dn. VILDE regni bistoriographus hodie diligentissimus, idque in historiâ L. L. S. GOTH. unâ cum ipsis legum tabulis pridem publicatâ; ubi exteri scriptoris nonnullius mendum quoque notat & corrigit, qvi liberæ civitatis pacisendi facultatem (Rått och rättighet) non alligatam superioris vinculo ullius, cum jure, (Lag och rått) cui respondet obligatio & perfectum debitum, confundit; eoq[ue] facto sensum ipsum verborum, qvibus in registerio municipal[i] Gothlandico omne

(q) Loccen, Miss, Svec, Lib. V. pag. 176.

omne cum exteris illis *principibus* negotium exprimitur, pervertit. *GUTHORUM* insulam inde à gentilismo Svetiæ conjunctam fuisse, collatione fideli temporum & annalium institutâ, ingeniosè explicat vir nobilissimus. Progrediente tempore, cum periculose dissiderent invicem cives urbici & ruricole de pristinæ unionis capitibus nonnullis, operi & vitæ generi rusticò admodum damnosis, (r) cives urbanos, maximam partem *Germanos*, pro defensione pristini juris & privilegii sui *Germaniam* convenisse; ejusq[ue] principes non illibenter acceptasse conditionem istam, qui qvam gloriam & principatum insidiose multi petere soleant, consideraverit, non mirabitur, neq[ue] dubitabit qvisq[ue]m. Verum super facto urbis unius impio & temerario, qvod & qvale illud demum fuerit, fundare velle jus *imperatorum Germanorum* conferendi Svetis titulos & axiomata imperii, pro re male digestâ omnes habebunt: neq[ue] ipsos Germanos pro bona conseqventiâ habituros credibile est, si modo praxin suæ gentis recipere velint, qvoties non bene convenerit cum *Cæsare & imperio*, regis externi auxilium invocare assuetæ; sed cui extraneo principi, conditionem licet acceptanti, exinde adnasci juris & auspicio qvidqvam in alieno imperio, nisi cum ratione insaniens, nemo dixerit.

§ 5. Qvod *magnatum* in *Sverbia*, sacri & politici ordinis, sed rebellium, itemq[ue] ceterorum provocationem attinet, ex sanctissimis Legum tabulis ad eandem *REX* ipse respondit, qvod neq[ue] iisdem, neq[ue] aliis perduellibus, judices in regnum extranei admitti possent, in præjudicium majestatis patriæ; cui ne qvæ gratis inju-

I 2 ria

(r) Gotlands gamla Stadsdag ed. Holm, in fol. pag. I,
sæde Vildum circa, oper. pag. 78.

ria fieret, præterquam in jure publico, insuper testamento *GUSTAVIANO* quoque tenerime proviūm esset (s) *CAROLI* parentis sui justam imperii severitatem *FILII* expressit, regiae dignitatis, si quis alius invictus vindex, cum *FERDINANDUS II.* imperator literis ad eum datis, summum rerum arbitrium in Svetia astu intercipere tentaret, & pro regis titulo, principem nostrum (unsern Fürsten) hoc est, sui imperii vasallum appellaret. Processit eo proterviae populare gentis vitium *adulatio*, ut civitati, suis saltem legibus viventi & imperitanti, quoq; in illam idolatriam politicam neque consensit unquam, titulos avitos derogare, sibiique arrogare non in honestum putaverit. Verum ne plus ultra tenderet alienis imminens injuria ista, prot statio ne ad *Senatum Electoralem* datâ, se compellationem istam, non nisi in fraudem maiestatis suae regnique directam, nullatenus acceptare posse, declaravit princeps magnanimus. Nempe cum non glebam ipse aut transversum pedem terrae à Caesare in suo regno haberet, neque ante illum maiores tactum eritis Germanorum imperium tenuissent, titulum fiduciarii juris & imperii novum non scripto solum sed & opere in ipso, à maiestate regni sui, quam potuit, Iongissimè removit. Tendunt eodem *Senatores regni SVETHIÆ* in suo ad *Senatum Danicum* rescripto quoque, imperium, favente *NUMINE*, inde ab ethnicismo reges suos libe rum, neque externo dominio subjectum tenuisse, memorantes. (t). quibus suffragiis testium & annalium domesticorum, si sanctiorem quis existimaverit auctorita tem

(s) Vide *Acti juridici processus contra Senatores regni quae tuor instituti Sc. Holmiae 1620. p. 68. fine Sc.*

(t) Loccen. antiquit. Svec. p. m. 29.

tem exoticorum, GROTIO & CONRINGIO jam ante citatis, GRAMONDUM & SCHURTZFLEISCHIUM adjungere non pigebit: alterum in Gallia natum, alterum æmulæ gentis filium & aluminum. Differit in eandem sententiam uterque. Utrique cum patriæ nostræ annalibus amicè conspirant. Gramondus, cum, qvod Galliz lue vindicare annititur exemptionis privilegium ab externo domino, Svetiæ nostræ idem quoque non obscurè tribuit: (u) Schurtzfleischius autem, cum de Svetis illud nullo probari exemplo, nulla afferi posse ratione instat, quod, Danorum infar, imperium parendi lege aliquâ à Caesare acceperint (x). Isti recentioris & prisci ævi consensui historicorum si quis inermis & pertinacia sola munitus ob viam ire prælumserit, eundem suo sensu affici, glandibus quam frugibus refici satiarique non invidebimus. Nos cum VERELIO, fastorum prisci ævi interprete judicissimo, qui, quæ pluribus nosmet probare voluimus. in pauca contulit, concludimus: EST, inquit ille, impudens mendacium illorum, qui Romanos imperatores reges nobis aedisse comminiscuntur. Nunquam Romana potentia septentrionem nostrum pervasit; nunquam maiores nostri culmen illud suspexerunt. Illud vero à Gothis nostris concussum eversumque annalium non dubia fæs orbis pasefecit. Liceat vero tot periculis & horrendis casibus jactata fuerit haec republ. Divina benignitate tamen ex calamitatibus istis ita emerit, ut in pristino vigore permaneat. nec inveniri potest regnum aliud, quod, post hominum memoriam, tot seculis in statu suo perduraverit (y)).

Thes.

(u) Gramonds histor. Gall. p. 64.

(x) Schurtzfleisch. assert. XV. pag. 7.

(y) Epitome histor. Sveo Goth. lib. I. Cap. 2. pag. 7.

DE regnū Europæ recens institutū dicenda supereffent nonnulla; sed cum auspicia & fata illorum, non ex breviariis historiæ politicæ solum, sed & ipsis relationibus novellis notiora sint, recensione inutili mutationum, nec non conditionis vix satis dum compositæ illorum, meritò supersedemus. De *Rebus publicis*, præcipue *VENETA*, qvam clientelari jure ad imperium pertinuisse negant proceres & scriptores Veneti, Germani affirmant, qvæ dicenda restant, tranquillâ valetudine & quieta industria, si volet DEVS, alio tempore perseguuntur erimus. Interim DEVS O. M. *MONARCHA* solus ipse & custos *imperiorum*, *REGEM* nostrum clementissimum cum *CONJUGE AUGUSTA* in longos mortalitatis terminos sospitem & in columem conservet, consiliaque omnia *ILLO-RUM*, qvi domi forisque imperii S. G. fata hodie dispensant, ita dirigat atque misceat, ut pacem sine via storia retineamus: & qvæ patriæ felicitatem promoventes instituta qvæcunque, incrementis aliis super aliis efflorescant!

SCHEMA DISSERTATIONIS CAPUT PROOEMIALE.

- Paragr. I. De conversionibus imperiorum agit, & quidem præcipue Romano, Germanici; quod utrum *SACRUM* & *MONARCHICUM* iure dicatur, disquirit.
- S. II. Mutationes imperii præciucas attingit &

pretensionem sacrae monarchiae, sacrorum regi
Romano, puta PONTIFICI in solidum debe-
ri contendit.

SECTIO PRIOR.

Thesis I. HISPANIAM & LUSITANIAM Ro-
mano imperio pristino, non item Romano
Germanico paruisse evincit.

Thesis II. GALLIA ante MEROVINGOS &
CAROLINGOS imperio Romano: post CA-
ROLUM M. autem Germaniae regibus identio-
dem, idque aliquamdiu obnoxia fuit.

Thesis III. BRITANNIAM eodem, quo regna
priora duo, percussam fulmine, superioris & re-
centioris aevi IMPERIO succubuisse demonstrat.

Thes. IV. & V. BOHEMIAM & quidem prae-
cipue HUNGARIAM Imperio olim & hodie
fasces suos submittere indicat.

Thes. VI. POLONIAM Romæ olim nunquam
subjugem: Germanis vero Imperatoribus satis
dii tributariam fuisse monstrat.

Thes. VII. Qualis MOSCHOVIÆ status & ad
imperium Rom. Germanicum habitudo fuerit,
expendit.

Thes.

Thes. VIII. BORUSSIAM ante ducentos annos imperii Rom. Germanici dominium agnoviisse non negat.

Thes. IX. In LIVONIA utrum Latii veteris itemque recentioris avi Rom. German. dynastiae veltigia reperiuntur aliqua?

SECTIO POSTERIOR.

Thes. I. DANI licet ad patrimonium veteris imperii Rom. nunquam spectaverint, ad recentioris avi Rom. Germanicum tamen feudi & clientele jure pertinuerunt.

Thes. II. Scandiam & quidem praeclipe SVE-THIAM ad imperium Romanum prioris aut posterioris avi pertinuisse, sine popularitatis præjudicio, penitus negat.

Thes. III. Colophonem tractationi imponit.

CORRIGENDA.

Pagina 5. lin. 11. post seculo, adde Imperium. Pag. 6. lin. ult. lege gentis. Pag. 8. lin. 1. in notis, lege pro successione. Pag. 10. lin. 16. lege prisco illo. Pag. 28. lin. 15. lege CHRISTUM. Pag. 33. lin. 6. lege Vasallum. Pag. 34. notar. lin. 1. post R. G. adde partic. &. Pag. 45. not. (f) lege ensiferis. Pag. 46. lin. penult. ab initio lege cum. Pag. 47. lin. 1. lege facere. Pag. 57. lin. 2. lege umbilicum.

Dissertationis egregiæ, de regnis Europæ imperio
Romano-Germanico clientelari jure pridem obnoxiiis,

Auctori praestantissimo

Dn. ANTONIO MARTIN,

populari & amico singulari.

Arbor quum tenui succrescit semine primum,
Repit humi fragilis, mox vertice sidera tangit,
Quaeque per angustum vix compleat stipite rimam
Fundere mox frondes didicit ramosque patentes,
Accipiens umbris latissima jugera campi;
Imperium sic Dardanidum, dominatio quondam
Limite pertenuis, fastigia maxima cepit:
Terminat hoc oriens ditio Lavinia primum,
Brachia mox tendit, populi mittuntur honesti
Sub leges rigidas, paret numerosa caterva:
Poplite curvato venerantur sceptra Quiritum
Hesperiaz gens extremæ, suboles generosa
Liligeri regni, diffusa Britannica tellus,
Sauromatæ duri, genus Illyricumque cruentum,
Atque alii plures, quos commemorant monumenta;
Unica durescens concreto frigore Thule
Angulus Arctoæ fuit insuperabilis orae;
Hoc Tua cum monstrat solers Martine Italiam,
Tu decus hinc patriæ, decus & diceris amicis,
Et genitoris amor, dum comples vota Paterna.
Hinc Tibi gloria crede manet, fortuna benigna
Mitescet, qvivis sincero pectore civis
Singula ut eveniant optat Tibi prospera, fausta,
Successum studiis addat qui dirigit orbem.

Candido & amico animo gratulari voluit

LAURENT. ENGELMARES

Angermannus.

Til Herr RESPONDENTEN.

Om lemmar all på kropsens väl; förlöfning, upkomst,
nnetta,
Enhälligt syfta och med flit, fast ej på lika sätt;
Dy fötten måste cyngden jämst omföra och kringflytta,
När ögats end'sta fyra år, at wisa vågen råte:
En lem mehe til en prydnad är och kropsens större åhra,
An annan, dock kan ingender' den andras tressa umbåra.
Civile kroppen åtven så kan ej af hufwud't blotta,
Ell bröst och armar våhl bestå, här fördras ännu mehe,
De gode stolpar fötten och nu komma väl til mätta,
Samt lemmar som man onämd' och vålskyhde gierna ser:
När då hvor lem vå kropsens väl enhälligt wet arbeta,
Så må det en fullkommen och en lycklig kropp väl hetas
Thet skier, näy Bonden med sin plog i åren flitigt böker,
Och åhrlig des fördolda statt med glädje bårga får:
När Borgar'n med sin yfwa flagg afslasne orter töker,
Och sedan hem ved Bryggan med de sliösta varor står:
När riksens färnor hvor för sig besämja landets heder
Med mogna Råd ned tapper hand och väl uppturen siäder.
Thet förra alt vår Manheims barn och forna tappra Göda
thar/

Väl wetat bruksa, hwarför' de och Jofurs foglen stor
Mog plockad' och hans dryga kropp gaf capitala stötar
Ta ofta klippte tämlig när hans altför långa flor.
Han märkte self hans flor ej sig fördrypt i stinnet trångde,
När Lejonet seck honom fatt och utur ndstet slängde.
Men si det sidsta feltes dock för Ytterborna åtten!
Hwars salnad tappra Hielgars frågd i glömskan störtta plåv:
En flåder som utmåla fund, på aldra bästa sätten,
Alt hwad ifrån uhråldrig tid af them bedrifvit är;

Es sed en utlänst mondig man ett makalöst tilfälle
At sättia NORDSKEA LEGIONEN inunder SKR
NENS välle.

Men sitt, min Wän/ utaf ditt Wärck / hvari nog lär
dom lyser

(Ett Wärck / som utaf arbet, sitt, nog känne märke bär:
Ett Wärck åt hvilket Pallas sielf och tappra Manheim myser)
Man nogjamt och til öfverföld väl wedersvelet ser:
Du deri med så grundrik skål, med en så fintik fiäder
Bewist vår sal, at ingen mer tör nela os vår heder.
Ty lär och Pallas för din flit ej någon heder spara
Hon lär ej aldrimma innan fort dig rik belöning gie
Vårt Swidioth lär ock, om du wil des heder så försvara:
Om du far fort, at flera wärck af lika snill braod te,
Snart gifwa dig med wänlig *mine de stånder*, det tilredes,
Sed'n du af Pallas först har fådt din vålförtienta heder!

Önskar och spår Herr Respondentens
wän ec*tienars*

ER. A. SUNDIN.

